24 ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6679

24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 2 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1325 6 Janvier 1908 24me année № 6679

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ. ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەکین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK„
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՊՈՌՆԻԿ ԷԼԻԶԱՆ

(LA FILLE ELISA)

ՎԷՊ՝ ԷՏՄՈՆ ՏԸ ԿՈՆԳՈՒՐԻ

Ներկայ 1907 տարւոյն սկիզբները, եւրոպական թերթերէն իմացանք թէ Պերլինի մէջ արգիլուեր էր վերոյիշեալ թատերգութեան ներկայացումը՝ զոր մտադիր էր հոն տալ ֆրանսական խումբ մը, առաջնորդութեամբ Տիկին Սիւզան Տեբռէի։ Խումբին դերասանները առարկեցին թէ ինչպէս կարելի է անոր մէջ անբարոյականութեան հետքեր նշմարել։ Բայց յետոյ արտօնուեցաւ և Պերլինի ժողովուրդը կրցաւ ըմբոշխնել Տիկին Սիւզան Տեբռէի նման առաջնակարգ դերասանուհիի մը տաղանդին բոլոր հրապոյրները (*)։

Ինչ բանի մէջ կը կայանայ այդ գործին անբարոյականութիւնը, իր բոլոր ընդդիմախօսներուն կարծիքով, որոնք առաջին օրէն գոռում ու գոչում հանեցին Ֆրանսայի մէջ անոր դէմ։ Այս կէտն է զոր պիտի մեկնենք, ծանօթացնելով նաեւ գիրքը և հեղինակին բուն նպատակը։

Կրտսեր եղբօրը՝ Ժիւլի մահէն եօթը տարի վերջ, Էտմոն տը Կոնգուռ հրատարակեց, 1877ին, առաջին վէպը որ կը կրէր իր միակ ստորագրութիւնը։ Իր Օրագրին մէջ կը տեսնուին սա՛ տողերը, 30 յունվար 1877 թուագրեալ.

— «Դառն և կսկծալի բան մը եղաւ այսօր ինծի համար, ստորագրել մեզի սովորութիւն եղած տեղը՝ ուր էին Էտմոն և Ժիւլ, և առանձին մէկ անուամբ միայն ստորագրել մամլոյ տակ եղած գիրք մը։»

Պէտք է նաեւ աւելցնել, որպէս զի գիտցուի, թէ Էտմոն և Ժիւլ միատեղ յղացած էին այդ վէպին գաղափարը 1862ին, իրենց մէկ այցելութեան տպաւորութեանը տակ Գլէռմոնի կեդրոնական բանտին։ Երկուքն ալ մտահոգ մնացած էին իրենց աչքաց առջեւ պարզուած տխուր տեսարանէն և առանց որոշ դիտաւորութեան, խելոյն սկսած էին թղթատել ոճրաբան (Criminaliste) հեղինակներու գիրքերը, ուսումնասիրել [illegible] բերել խնդիրները, զանոնք հետազօտել և անոնցմէ հաւաքել մեծ քանակութեամբ նօթեր՝ որոնք, իրենց միտքովը, դեռ սահմանուած չէին գրականութեան կամ գեղարուեստի յատուկ ձեւ։ Սակայն, մահը վրայ հասաւ և խլեց անժամանակ այդ անբաժանելի աշխատակիցներուն կրտսերը, ամէնէն վառվռունը, ամէնէն զուարթն ու սրամիտը։

Քանի մը տարի վերջ, Էտմոն կրկին քաշուեցաւ այդ նօթագրութեանց հաւաքածոն և աշխատեցաւ վէպի ձեւով մը զգեստաւորել զանոնք։ 20 Նոյեմբեր 1874ին կը գրէր. — «Վէպս, Պոռնիկ Էլիզան, ուղեղիս մէջ տակաւ կ'առնէ յօրինուածքի կերպարանք մը։ Որոշեցի իմ տարտամ յիշատակներուս խոր հեռաւորութեանը մէջ մտցնել հանրատանց և Ոճրադատ Ատեաններու բոլոր տեսարանները՝ զորս կ'ուզէի նկարագրել ցուցադրութեամբ մը բիրտ իրականութեան»։

Արդ, այս վէպը, ուրկէ հանուեցաւ վերոյիշեալ թատերգութիւնը, իրեն նիւթ ունի հանրային աղջիկ մը, պոռնիկ մը — ներուի բացատրութեանս — որ աղտեղի տուներու մէջ կեանք անցընելէ վերջ, կը հասնի այնպիսի զազրութեան մը, որ օր մըն ալ, կը մղէ զինքը ոճիր գործելու։ Այս աղջկան կեանքը կը վերջանայ կեդրոնական բանտի մը մէջ՝ ուր ան կը դատապարտուի մշտնջենապէս անխօս մնալու։ Հետեւաբար, երկու գլխաւոր վայրերու ուսումնասիրութիւն կայ այս վէպին մէջ. — Ա. Հանրատուները և անոնց բնակչաց կեանքը. — Բ. Ֆրանսայի կեդրոնական բանտերու դրութիւնը և բանտարկեալները։

Ա. — Էտմոն տը Կոնգուռ սա տեսակէտէն կը մեկնի թէ՝ արդի վէպերը պարտին ըլլալ ճշմարիտ ուսումնասիրութեան գիրքեր՝ որոնցմով հանրութեան աչաց առջեւ պարզուին ընկերային անբարոյականութեան բոլոր վէրքերը։ «Այսօր, չենք կրնար այլեւս սահմանուած մնալ մէկ վէպի սեռ մը մշակելու՝ որ միայն ծառայէր երկաթուղիով ճամբորդող դեռատի աղջկանց զուարճութեանը։» Հեղինակը գրած է, հետեւաբար, հասուն մարդոցմէ կարդացուելու համար։

Այս առթիւ է որ Էտմոն տը Կոնգուռ, իր Յառաջաբանին մէջ, մասնաւոր զանազանութիւն մը կը դնէ թաքուն և ոչ-թաքուն պոռնկութեան միջեւ (prostitution clandestine et non-clandestine) և կը գանգատի ըսելով թէ իրեն ժամանակակից բոլոր վիպասանները լիուլի էջեր գրած են գաղտնագողի պոռնկութեան վրայ՝ որ շնորհ և ներողութիւն կը վայելէ հեղինակներուն կնահաճոյ և երբեմն ալ ցփագնաց ոճին հրապոյրներովը։

Եւ սակայն, շատ ամօթ չեն սեպեր իրենց աղջկանց կարդացնելու Քամելիազարդ Տիկինը, և զանոնք իսկ տանելու նոյն խաղին ներկայացմանը։ Մինչդեռ կարելի չէ երեւակայել այս վէպին անբարոյականութիւնը դեռատի անհատներու համար։ Ինչ է այդ Մարգրիտը, եթէ ոչ՝ սիրով նուաղուն փաղաքուշ մը՝ որուն յատկութեանցը վրայ ամէն մարդ կը գթայ, որովհետեւ ընկերային տարրին դասակարգէն չէ Մարգրիտ. ունի ընտիր գաղափարներ և յուզիչ խօսակցութիւն. գիտէ վայելչութիւն գտնել իր շարժուձեւին ու կեցուածքին մէջ. սակայն և այնպէս, [illegible] կը մոլորեցնէ բարեկիրթ [illegible] իր ապագայէն, պարտականութիւններէն, կը խլէ ընտանեկան կապերը, կը խորտակէ որդիական զգացումը ծնողացը հանդէպ, և կը թշուառացնէ հօր մը վերջին տարիները։ Բոլոր այս անբարոյականութիւնները բացատրուած և քօղուած են ծաղկեալ ոճով մը և ներքին արուեստով մ՝ որով մարդ կ'արգահատէ ծիրանաւոր ոգեւորին ամէն քմածին ու անպատեհ պահանջումներուն առջեւ։

«Միթէ անբարոյականութիւն է — կը հարցնէ Էտմոն տը Կոնգուռ — այս ամէնէն վերջ, ուսումնասիրել և անկաշառ մենագրութիւնն ընել ոչ-գաղտնի պոռնկութեան։»

Շատեր զարմանքով հարցուցած են իրենց իրենց, թէ Գ. Էտմոն տը Կոնգուռ, որ իր ձեռքին մէջ միմիայն օրինակ տուած է խիստ նուրբ փափկավարութեանց, ամենաչքնաղ գերաւոր զգացմանց, ինչպէս կրցած է իջնել մինչեւ այն միջավայրը՝ որ Տանդէի դժոխն է և ուր կը շարժի պոռնկութեան անսանձական խայտառակութիւնը։ Բայց պէտք է կարդալ հեղինակին վկայութիւնը իր զգացած նողկանքին վրայ, ցուցնելով, կարծես, թէ քիթը գոցելու ստիպուած էր այդ գարշութեանց քովէն անցած պահուն։

22 օգոստոս 1875ին կը նօթագրէ. — «Այսօր գացի զինուորական Դպրոցին կողմերը փնտռել մարդկային հաւաքիք (documents humain)։ Մարդ երբեք պիտի չգիտնայ թէ մենք, որ բնածին երկչոտութիւն մը ունինք, ինչ նողկանութիւն զգացինք ամենայնին գռեհկութեան միջեւ գտնուելով, թէ ինչ քրտինք թափեց մեզի այդ խառնիճաղանճը, այո՛, մարդ երբեք պիտի չգիտնայ թէ որքան մեզի սուղ արժեց այն զզուելի և գարշելի հաւաքածը՝ որով յօրինեցինք մեր գիրքերը։ Ոստիկանական ռամկականութեան պաշտօնեայի այս արհեստը՝ զոր կը կատարենք ժողովրդական վէպին համար, արդարեւ ամենանողկալի արհեստն է զոր ազնուական ընտանիքէ ծագում ունեցող մարդ մը կարենայ ընել։»

Հակառակ այս ամէնուն, Էլիզա վէպը կը մնայ շատ նշանակելի և հետաքրքրական աշխատասիրութիւն մը, ձեւով պարկեշտ, ոճով պաշտած։ «Այդ գիրքը — կը յայտնէ հեղինակը — գիտակցութեամբ յօրինեցի խստամբեր և զգաստ. և չեղաւ որ նիւթիս փափուկ և եռանդոտ բնոյթէն սլացած էջեր ընթերցողաց մտքին ուրիշ բան մը բերեն [illegible] մասնագիտութենէ մը զատ։» Նոյն յառաջաբանին մէջ է որ հեղինակը կ'արդարացնէ իր նպատակակէտը, ըսելով. «Ինչպէս Ժեռմինի Լասերթօ վէպը, նոյնպէս և ներկայ գիրքը այս անգամ ես առանձին կը ներկայացնեմ... գրելով զայն «մտային հետազօտութեան և մարդկային թշուառութեանց համար կարեկցութեան միեւնոյն զգացմամբ։»

Հրատարակութենէն առաջ, երբ Էտմոն տը Կոնգուռ գիրքը կարդաց Տէր և Տիկին Ալֆոնս Տօտէի, ստացաւ միւս առաւօտ հետեւեալ թուղթը. — «Գիշեր մը անցուցի ընդունած տպաւորութեանս վրայ և, փոխանակ պառկելու, գիշերս [illegible] և չարաչար գրգռեց (m'a chauffé en diable)։ Ինչ որ կարդացիք ձեր գիրքէն՝ աղուոր է, բոլորովին աղուոր։ Շարունակեցէ՛ք և Էլիզայէ զատ ուրիշ բանով մի՛ մտավարուիք։ Տանտիկինս (ma bourgeoise) խիստ գրգռուեցաւ ձեր վէպէն և, ձեր տունէն մինչեւ մեր փողոց, երէկ, Օթէօյի մարդուն դէմ [illegible]

Դժբախտաբար, ամէն անոնք որ գիրքին անունէն հրապուրուած, կը փափաքէին գտնել վառվռուն նկարագրութիւններ այդ հատորին մէջ, յուսախաբ եղան և կատաղութեամբ դարձան հեղինակին դէմ որ ամենուրեք գործածած էր պարկեշտ յօրինուածք մը և ընթացած էր կատարեալ վերապահութեամբ։ Կեղծաւոր բարոյախօսներն են որ այսպէս անիրաւութեամբ վարուեցան հեղինակին հանդէպ, ինչպէս վայել է կեղծաւորութեան, մանաւանդ բարոյական նկատմամբ։

Գիրքին երկրորդ մասին վրայ պիտի չխօսիմ, վասն զի ֆրանս. բանտերու կազմակերպութեան խնդիրը բոլորովին մասնաւոր է։ Սակայն ըսեմ թէ՝ շարունակ լռութեան դատապարտելու դրութիւնը Ամերիկայէն ներմուծուած է, Auburn-ի դրութիւն անուամբ, որովհետեւ Նիւ-Եորքի շրջակայքը գտնուած Օպըռն քաղաքին մէջ առաջին անգամ ի գործ դրուեցաւ։

Եւ վերջապէս Պերլինի մէջ ալ վերահասու եղան թատերգութեան խիստ բարոյացուցիչ հանգամանքին, որով, 1907 յուն. 15ին գիշերը, Տիկին Սիւզան Տէբռէի խումբը, Նոր Թատրոնին մէջ, լեցուն սրահի մը հոծ ներկայութեանը առջեւ, տուաւ իր առաջին խաղը՝ որ էր Պոռնիկ Էլիզան։

Տը Կոնգուռ եղբարց ամէնէն մեծ գրական պատիւն եղած է ուսումնասիրել այնպիսի միջավայրեր՝ որոնց վրայ արհամարհանօք կը նայէին բոլոր վիպագիրները։ Այդ մարդիկ, որ կրցած են գրել Ռընէ Մոբրէն, Ժեռմինի Լասերթօ, Քոյր Ֆիլօմէն, Տիկին Ժեռվէզէ, և հուսկ յետոյ, Էլիզան, արժանի են ամէն գնահատման և հիացման։ Ցաւալին հոն եղաւ որ՝ երկու եղբարց կրտսերը բաւական չապրեցաւ, որպէս զի կարենար արժանանալ այն ամէն գովաբանութեանց՝ որ երկար տարիներ վերջ, խիստ դանդաղօրէն յաջորդեցին առաջին օրերը յախուռն ու չարալեզու բոլոր անիրաւ յարձակմանց։

Դր. ՄՍԼԱՍ

(*) Ֆեմինա, իր վերջին թիւին մէջ կը հրատարակէ գեղեցիկ մէկ պատկերը Տիկին Սիւզան Տեբռէի՝ որ ճամբորդելու կը պատրաստուի նոր և երկայն tournée մը ընելու համար Եւրոպայի մէջ։

ԿՐՕՆՔ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(1903ին՝ բնագիտութեան համար Նոպէլեան մրցանակին արժանացող Բրոֆ. Սվէնթէ Արէնիուսի յօդուածէն քաղուած)

Մարդիկ անքաղաքակիրթ վիճակներու մէջ ամէն ինչ որ շարժում տեսնէին, կը կարծէին թէ աներեւոյթ էակի մը կամքն է զայն շարժողը։ Օրինակի համար, գետ մը յաճախ մեծ արագութեամբ կ'ընթանայ, և երբեմն ալ շատ ուժով կը հոսի և դէպ ի եռ բուռն հոսանք մը յառաջ կու գայ. երբեմն ալ ջուրերը կը նուազին և կայուն ճահիճներ կը ձեւանան։ Վայրենին կը կարծէ թէ գետին իշխող աստուածն է որ կ'ընէ այդ փոփոխութիւնները։ Բայց գետը մեծ կարեւորութիւն ունի իրեն համար. անոր ձուկերուն առատութիւնը դիւրաշահ սնունդ մը կու տայ իրեն. և ջուրերուն յորդումէն ետքը անոր ափերուն վրայ բուսած կանաչ խոտերը որսի կենդանիներուն համար խայծ մը կ'ըլլան։ Հետեւաբար, վայրենիին այնպէս կ'երեւայ թէ կրնայ գետին աստուածին ազդեցութեան կոչումն ընել նուէրով, աղօթքով և խնդրանքով։

Տարակոյս չկայ թէ այս կերպով ծագում առած են հին ժամանակներու կրօնային ըմբռնումներն ու սովորութիւնները. [illegible] բնութիւնն ալ ազդեց անոր վրայ։ Կրօնային ըմբռնումը մաքրուեցաւ աստուածներու թիւին նուազումով, բայց բնութեան մէջ տեղի ունեցած ամէն ինչ դարձեալ աստուածային կամքի մը հետեւանքը կը համարուէր։ Մինչեւ վերջին ժամանակներս ալ կը տեսնենք որ երկրագործը արգասաբեր անձրեւ մը կը խնդրէ Աստուծմէ, և նաւորդը՝ նպաստաւոր հով մը։ Արդի բարձրագոյն կրօններն իսկ իրենց ժողովրդական ձեւերով, բնական երեւոյթներուն մէջ, Աստուծոյ ուղղակի միջամտութիւնը կարելի կը ցուցնեն։ Բայց այս ըմբռնումը հակառակ է բնական գիտութեան։ Սէնէքա ըսած է. — «Բնութեան օրէնքներն ու կանոնները, որոնց համաձայն ամէն ինչ տեղի կ'ունենայ և մէկ ձեւէն միւսին կ'անցնի, ամէնուրեք և միշտ նոյնն են։» Ամէն բնախոյզ այս օրէնքը սկզբունք ըրած է իրեն, իր բոլոր ձեռնարկութեանց մէջ։ Թէպէտ հին գրութիւնները կը հաստատեն թէ եգիպտական քուրմերը կը կասեցնէին երկինքէն լուսաւորներուն ընթացքը, կամ թէ աղօթելով կրնային լեռն ի վեր հանել գետերուն ջուրերը. բայց բնագէտ չի հաւատար այդ գրութեանց ճշմարտութիւններուն և բոլոր զարգացեալ անձերն ալ համակարծիք են իրեն։ Բնական օրէնքները հին ատեններու մէջ ալ իմակուանին պէս էին։ Հետեւապէս կարելի չէ վերոյիշեալ երեւոյթները աստուածային կամքի արդիւնք համարել։ Բնութիւնը վարողը յաւիտենական, անփոփոխելի օրէնքներ են, որոնք կամայական բացառութիւն չեն ընդունիր բնաւ։ Այն հին գրութեանց մէջ, որոնք կրօնքի անխախտ վարդապետութիւնները կը համարուէին, բնութեան անխախտելի օրէնքներուն հակառակող աւանդութիւններ կը պարունակեն թէեւ, բայց բառացի նշանակութեամբ իմանալու չէ զանոնք։ Բնական գիտութեան համար ունեցած վտանգաւորութիւնը այնչափ մեծ է որ Եկեղեցին այժմ Աստուածաշունչի գրուածքներուն մեծագոյն մասը «իբր փոխաբերաբար գրուած» կը համարի։ Բնական գիտութիւնը իր վարդապետութիւնները իբր բացարձակ ճշմարտութիւններ չի տար, ինչպէս կ'ընեն բնազանցական գիտութիւնը և կրօնի փիլիսոփայութիւնը. այլ իբր վերջին աստիճանի հաւանականութիւններ։ Բայց այդ հաւանականութիւնները, շատ պարագաներու մէջ, այնչափ բարձր են որ գործնականին մէջ իբր բացարձակ ճշմարտութիւն կրնայ ցուցուիլ։ Հետեւաբար, բնական գիտութիւնը սկզբնական կրօնքներէն բոլորովին տարբեր տեսութիւն մը կը պարզէ, յայտարարելով թէ բնութեան երեւոյթներուն մէջ ոչինչ կրնայ աստուածային էակի մը կողմէ տեղի ունենալ։ Բնական գիտութիւնը ժողովրդային քրիստոնէական ըմբռնումներուն հետ համաձայն չէ Աստուծոյ ամենակարողութեան վրայ։ Ժողովրդային ըմբռնումը կը պահանջէ որ Աստուած նկատուի անձնաւորութիւն մը, որ բնութեան մէջ տեղի ունենալիք երեւոյթներուն համար ամէն անգամ պարագաներուն համեմատ, խորհրդածելէ ետքը տայ իր որոշումն ու կամքը։ Բայց այս ըմբռնումը ըստ ինքեան հակառակ է այն ամենիմաստութեան որ կը վերագրուի Աստուծոյ, և որուն համեմատ Աստուած ի յաւիտենից նախատեսած ու նախասահմանած է ամէն ինչ որ տեղի պիտի ունենայ։ Հետեւաբար տիեզերքին մէջ ամէն ինչ պէտք է որ միակ և որոշ եղանակով մը տեղի ունենայ, նախասահմանուած կանոններուն համաձայն, զորս Աստուած հաստատած պիտի ըլլայ։

Աստուծոյ գոյութեան այս փիլիսոփայական ըմբռնումը կատարելապէս համաձայն է բնական գիտութեան հետ, որ բացարձակ անփոփոխելի կ'ըմբռնէ բնական օրէնքները և իր այս ըմբռնումը այդ գիտութեան հիմը կը կազմէ։ Առանց այդ ըմբռնումին՝ ոչ մէկ գիտութիւն գոյութիւն պիտի ունենար, բնութիւնը անըմբռնելի պիտի ըլլար և մենք վայրենիներու պէս անկարող պիտի գտնուէինք բնութեան ուժերուն քմայքին հանդէպ։

Այս խորհրդածութիւններէն յայտնապէս կ'երեւի թէ բնական գիտութիւնը կարելի չէ որ համաձայնի քրիստոնէական կրօնքին հետ, եթէ քրիստոնէից մեծ մասին պէս ընդունուի թէ Աստուած ուղղակի կրնայ ներգործել բնութեան վրայ։ Մինչ ընդհակառակը, կրնանք ըսել թէ Գիտութիւնը երբեք չի հակառակիր քրիստոնէական կրօնքին, եթէ ընդունուի Աստուծոյ գոյութեան մասին յայտնուած փիլիսոփայական ըմբռնումը։ Այն ատեն կը հարթուին երկու կողմի ըմբռնումներուն միջեւ գտնուած անհամաձայնութիւնները։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ՄԷՋ

(Շար. ուրբաթ օրուան թիւէն)

Արուեստանոց. — Շնորհիւ Թօքատցի Հէքիմեան քոյրերու, այս տարի ալ յաջող և օգտակար շրջան մը կը բոլորէ արուեստանոցը։ Հէքիմեան քոյրեր կար ու ձեւի, ձեռագործի ու գծագրութեան մէջ մասնագէտներ են։ Ունին երեք հատ օգնականուհիներ, որոնցմով ամբողջ արուեստանոցի գործին հասնելէ զատ, իրենց յանձնուած է վարժարանին կար ու ձեւի, ձեռագործի և գծագրութեան դասերն ալ. 25 աշակերտուհիներ կան հետեւող, որոնց մէկ մասը [illegible] վերջ պիտի կրնայ ընդունիլ վկայական։

Ազգ. Մանկապարտէզ. — Մանկապարտէզը ամէն յոյս կուտայ բոլորելու լաւագոյն շրջան մը, շնորհիւ Տիկին Յակոբեանի, որ սահմանուած է անոր վարչութիւնը, կ'արժէ քաջալերել մանկավարժական դասընթացքը։ Արդէն Տիկին Յակոբեան ծանօթ է իբր լաւ մանկավարժ և ամէն յատկութիւններով օժտուած է վարելու համար մանկավարժական դասընթացք մը, որ [illegible] է։ Մանկապարտէզը ունի այժմ 150է աւելի երկսեռ աշակերտներ։ Մանկավարժական դասընթացքին կը հետեւին 15է աւելի օրիորդներ։ Ծաղկոցը, որ նոյնպէս Տիկին Յակոբեանի վերին հսկողութեամբ, վարժուհիներու ձեռքով կը կառավարուի, ունի 220 երկսեռ աշակերտներ։ Եթէ կայ անպատեհութիւն մը, ան ալ շէնքին անձկութիւնն է։ Սակայն անյապաղ այդ մասին կարգադրութիւն մը կ'ընէ Հոգաբարձութիւնը, որուն մէջ չեն պակսիր բանիբուն անձեր։

Անաթոլիա գոլէճ. — Այս Գոլէճը, գաւառներու մէջ հաստատուած ամերիկեան երեք գլխաւոր գոլէճներէն մէկը, նախ իբր աստուածաբանական ճեմարան և ապա իբր գոլէճ մօտաւորապէս 25 տարիներէ ի վեր երկու հարիւրէ աւելի ընթացաւարտներ ունեցած է, որոնց մեծագոյն մասը փայլուն դիրքեր գրաւած են։ Քրիստոնէական բարոյական դաստիարակութեան մը հետ, լեզուական, գիտական և ուսողական ճոխ մթերք մը ունին ուսանողներ, երբ ընթացաւարտ են։ Տօքթ. Թրէյսի երկար տարիներէ ի վեր կը վարէ հմուտ խումբի մը հետ։ [illegible] դաստիարակութեան ինչ ինչ հետաքրքրական կողմերուն վրայ, կ'ուզեմ ըսել միայն թէ կարեւոր և հրապարակին վրայ հեղինակութիւն ու անուն ունեցող հմուտ բրոֆէսէօրներ են որ կը վարեն ուսումնական ճիւղերը։ Բնականաբար այսպիսի մեծ հաստատութիւն մը զերծ չըլլար թերութենէ, բայց սրտով ենք տեսնելով որ միշտ նորանոր կարգադրութիւններ կ'ըլլան կատարելագործելու և աւելի արդիւնաւոր ընելու համար գործը։ Ֆիզիքական մարզանքը մեծ տեղ կը գրաւէ աշակերտներու կեանքին մէջ։ Անաթոլիա Գոլէճ այժմ ունի 250է աւելի գիշերօթիկ աշակերտներ, որոնց մեծագոյն մասը հայ է։ Մարզուանէն 60-70ի չափ ցերեկեայ ուսանողներ ալ կան։ Գոլէճի տարեթոշակին 12էն 15 ոսկիի բարձրանալը պատճառ եղաւ որ աշակերտներու թիւը, այս տարի քիչ մը պակսի, քանի որ նոր դիմումներ մերժած էր տեսչութիւնը, ենթադրելով թէ հիները ամբողջ պիտի գային։ Առայժմ Անաթոլիա Գոլէճին նկատմամբ այսչափ, ուրիշ առթիւ աւելի երկար։

Աղջկանց բաժին. — Մօտաւորապէս 15 տարիներէ ի վեր հաստատուած այս վարժարանը՝ բաւական բարձր ծրագրով մը դիմողներուն կ'աւանդէ լեզուներ, գիտութիւն և ուսողութիւն։ Թէ՛ հայ և թէ յոյն աշակերտուհիներ կան այս ու այն տեղերէն հաւաքուած։ Մասնաւորաբար ոյժ կը տրուի անգլիերէնի։ Կան նաեւ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —36—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

ԼԱՐԲԵՐԻ ՄԸ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

Դրդ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

ԺԳ.

«ԵՐԻՑԱՏՈՒՆԸ ԲԱՆ ՄԸ ՉԷ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԱԾ ԻՐ ՀՐԱՊՈՅՐԷՆ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ՊԱՐՏԷԶԸ՝ ԻՐ ՇՔԵՂՈՒԹԵՆԷՆ»

—Բայց դուք համոզուա՞ծ էք Գ. Ռոպէր Տարզաքի անմեղութեան։

—Պահ մը հաւատացի անոր յանցապարտութեան։ Այն ատեն հոս կու գայինք առաջին անգամ ըլլալով։ Վայրկեանը եկած է ձեզի պատմելու թէ ինչ անցաւ դարձաւ Գ. Տարզաքի և իմ միջեւ։

Ռուլթապիլ ընդմիջելով իր խօսքը, հարցուց թէ զէնքերը միասին բերա՞ծ էի։ Երկու րէվոլվէրները ցոյց տուի բարեկամիս, որ քննեց զանոնք ու ինծի վերադարձուց, ըսելով. «Շատ լաւ են»։

—Պէտք պիտի ունենա՞նք այդ զէնքերուն, հարցուցի։

—Անտարակոյս, այս իրիկուն. հոս պիտի անցընենք գիշերը. այդ բանը տաղտուկ չի՞ պատճառեր ձեզի։

— Ընդհակառակը, պատասխանեցի դէմքի այնպիսի ծամածռութեամբ մը որ Ռուլթապիլի ծիծաղը շարժեց։

—Օ՛ն, խնդալու ատեն չէ։ Լրջօրէն խօսի՛նք։ Կը յիշէ՞ք սա պարբերութիւնը, որ այս խորհրդաւոր դղեակին «բացուէ՛», «Սեզամ»ը եղած է։

— Այո՛, յարեցի, «Երիցատունը բան մը չէ կորսնցուցած իր հրապոյրէն եւ ո՛չ ալ պարտէզը՝ իր շքեղութենէն։» Այս պարբերութիւնը գտաք տարրալուծարանին ածուխներուն մէջ կէս մը շիկացած դարձած թուղթի կտորի մը վրայ։

— Այո՛, և այդ թուղթին ստորոտը բոցերէն զերծ մնացած էր սա թուականը. 23 հոկտ.։ Մտքերնիդ բերէ՛ք այդ թուականը, որ շատ կարեւոր է։ Հիմա ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ կը նշանակէ այդ անհեթեթ խօսքը։ Չեմ գիտեր թէ տեղեկութիւն ունի՞ք թէ ոճիրին նախորդ օրը, այսինքն հոկտ. 30ին, Պարոն և Օրիորդ Սթանկէրսըն ներկայ գտնուած են Էլիզէի մէջ կատարուած ընդունելութեան մը։ Կարծեմ թէ ճաշի ալ մասնակցած են։ Ամէն պարագայի մէջ՝ ընդունելութեան ներկայ եղած են, քանի որ աչքովս տեսայ։ Լրագրերի պաշտօնակցութեանս բերմամբ հոն կը գտնուէի։ Տեսակցութիւն մը պիտի ունենայի Ֆիլատելֆիայի Ակադեմիին անդամ եղող այն գիտուններէն մէկուն հետ, որուն ի պատիւ հանդէս մը սարքուած էր այդ օրը։ Մինչեւ այն ատեն չէի տեսած ո՛չ պարոն Սթանկէրսընը և ոչ ալ օրիորդ Սթանկէրսընը։ Դեսպաններու սրահին մօտ գտնուող սրահին մէջ նստած էի, և այդքան ազնուական անձնաւորութիւններու հետ արմկահարուելէն յոգնած, տարտամ անրջանքի մը մէջ թաղուած էի, երբ զգացի սեւազգեստ կնոջ անուշահոտութիւնը։ Հիմա ինծի պիտի հարցնէք. «ի՞նչ է սա սեւազգեստ կնոջ անուշահոտութիւնը»։ Կը բաւէ ըսել թէ իմ ամէնէն շատ սիրած անուշահոտութիւնս էր, որովհետեւ կնոջ մը կը վերաբերէր ան, միշտ սեւեր հագած, որ մայրական բարութիւն մը ցոյց տուած է ինծի, պատանեկութեանս օրերուն մէջ։ Այդ կինը, սեւազգեստ կնոջ անուշահոտութեամբ օծուած, նոյն օրը ճերմակ հագուստներ կը կրէր և հրաշալիօրէն գեղեցիկ էր։ Չկրցի ինքզինքս զսպել ու ոտքի ելայ, հետեւելու համար այդ կնոջ ու իր բոյրին։ Ծեր մարդ մը թեւը տուած էր այդ գեղանի կնոջ։ Ամէն աչք ետին կը դառնար, ու լսեցի որ կը մրմնջէին. «Բրոֆէսէօր Սթանկէրսըն ու իր աղջիկը։» Այդպէս իմացայ անոր անունը։ Հայր ու աղջիկ Գ. Ռոպէր Տարզաքի հանդիպեցան, զոր դէմքով միայն կը ճանչնայի։ Բրոֆէսէօր Սթանկէրսըն, որուն մօտեցած էր ամերիկացի գիտուն մը՝ Արթուր Ուիլեմ Ռէնս, մեծ կալըրիին մէջ, թիկնաթոռի մը վրայ նստաւ, մինչ Գ. Ռոպէր Տարզաք ծաղկի ջերմանոցները կ'առաջնորդէր Օր. Սթանկէրսընը։ Միշտ անոր կը հետեւէի։ Այդ իրիկուն շատ մեղմ օդ կար. պարտէզին վրայ նայող դուռները բաց էին։ Օր. Սթանկէրսըն թեթեւ ֆիշիւ մը ձգեց ուսերուն վրայ և դիտեցի որ ինք Գ. Տարզաքէն կը խնդրէր պարտէզին կէս մենութեան մէջ պտոյտ մը կատարել։ Դարձեալ հետեւեցայ՝ Գ. Ռոպէր Տարզաքի վրդովումէն հետաքրքրուած։ Հիմա անոնք յամրաքայլ կը յառաջանային Մարինեի ծառուղին եզերող պատին երկայնքէն։ Կեդրոնական նրբուղին հետեւեցայ։ Զուգահեռաբար կը քալէի անոնց։ Ետոյ ճամբան կտրեցի, արգին վրայ անոնց դիմացն ըլլալու համար։ Մութ գիշեր մըն էր և խոտին վրայ չէր լսուեր ոտնաձայնս։ Օդային կազի կուցի դանդաղուն լոյսին տակ կեցած էին, և երկուքը մէկտեղ ծռած Օր. Սթանկէրսընի ձեռքը գտնուող թուղթի մը վրայ, զիրենք չափազանց հետաքրքրող բան մը կը կարդային։ Ես ալ կանգ առի։ Մթութիւնը ու լռութիւնը կը պաշարէին։ Անոնք բնաւ չնշմարեցին զիս, յստակօրէն լսեցի Օր. Սթանկէրսընի սա խօսքը, զոր կը կրկնէր, թուղթը ծալլած ատեն՝ «Երիցատունը բան մը չէ կորսնցուցած իր հրապոյրէն եւ ո՛չ ալ պարտէզը՝ իր շքեղութենէն։» Այդ խօսքը այնքան ծաղրական ու յուսահատական շեշտով մը արտաբերուեցաւ և այնքան ջղային ծիծաղ մը անոր յաջորդեց որ ինծի այնպէս կը թուի թէ միշտ ականջիս մէջ պիտի մնայ նոյն պարբերութիւնը։ Բայց ուրիշ պարբերութիւն մըն ալ արտասանուեցաւ, այս անգամ Գ. Ռոպէր Տարզաքի կողմէ. «Ուրեմն պիտի ստիպուիմ ոճիր մը գործել՝ քեզ ունենալու համար։» Գ. Ռոպէր Տարզաք, որ արտակարգ յուզման մը մատնուած էր, Օր. Սթանկէրսընի ձեռքը բռնեց, շրթունքներուն տարաւ, և իր ուսերու շարժումէն հետեւցուցի թէ կ'արտասուէր ան։ Ետոյ հեռացան անոնք։

«Երբ մեծ կալըրին հասայ, շարունակեց Ռուլթապիլ, ալ եւս չտեսայ Գ. Ռոպէր Տարզաքը, զոր Կլանտիէի մէջ պիտի տեսնէի նորէն, ոճրէն յետոյ։ Բայց կալըրիին մէջ տեսայ Օր. Սթանկէրսընը, Գ. Սթանկէրսընը և Ֆիլատելֆիայի պատուիրակները։ Օր. Սթանկէրսըն կը գտնուէր ճիշդ Արթուր Ռէնսի քովը։ Այս վերջինը ոգեւորութեամբ կը խօսէր և Ամերիկացիին աչքերը անսովոր փայլով մը կը շողային այդ խօսակցութեան միջոցին։ Կարծեմ թէ Օր. Սթանկէրսըն մտիկ անգամ չէր ըներ Արթուր Ռէնսի խօսքերը, և իր դէմքը կատարեալ անտարբերութիւն ցոյց կու տար։ Արթուր Ուիլեմ Ռէնս արիւնային խառնուածքի տէր մարդ մըն է ու [illegible]. գինին սիրող մը կ'երեւայ։ Գ. և Օր. Սթանկէրսընի մեկնումէն յետոյ դէպի պիւֆէ ուղղուեցաւ և այլ եւս չբաժնուեցաւ անկէ։ Քովը գացի և այդ իրարանցումին մէջ ծառայութիւն ըրի անոր։ Շնորհակալութիւն յայտնեց ինծի և յայտարարեց թէ երեք օր յետոյ Ամերիկա պիտի մեկնէր, այսինքն հոկտ. 26ին (ոճրին յաջորդ օրը)։ Ֆիլատելֆիայի վրայ խօսեցայ։ Արթուր Ռէնս ըսաւ թէ քսանըհինգ տարիէ ի վեր այդ քաղաքին մէջ կը բնակէր, և հոն ճանչցած էր մեծահռչակ բրոֆէսէօր Սթանկէրսընը և իր աղջիկը։ Այդ խօսքին վրայ՝ նորէն ձեռք առաւ շամբանեայի գաւաթը, կարծեմ թէ մինչեւ վերջը չդադրեցաւ խմելէ։ Անկէ բաժնուեցայ, երբ գինով էր գրեթէ։ Այսպէս անցուցի այդ երեկոյթը, սիրելի բարեկամս։ Չեմ գիտեր թէ ինչ տեսակ ճշգրտութեամբ մը՝ Գ. Ռոպէր Տարզաքի և Օր. Սթանկէրսընի կրկնակ պատկերը աչքիս առջեւէն չհեռացաւ գիշերը, որով ձեզի կը ձգեմ գուշակել թէ իմ վրաս ինչ ազդեցութիւն գործեց Օր. Սթանկէրսընի սպանութեան լուրը։ Ինչպէս կարելի էր չյիշել սա բառերը. «Ուրեմն պիտի ստիպուիմ ոճիր մը գործել՝ քեզ ունենալու համար։»

(Շարունակելի)

մարզանք, ձեռագործ և կարուձեւ։ Խոստովանելու ենք որ այս հաստատութիւնն ալ օգտակար եղած է ու կ'ըլլայ բաւական լաւ ուղղման մը մէջ։ Հետզհետէ կ'ուզեն ուղղել այն թերի կողմերը, որոնք որ և է հաստատութեան համար անկարելի է որ գոյութիւն չունենան։

Ժեզուիթներու Գոլեճը.— Այս հաստատութիւնը, ուր կը յաճախեն 40ի չափ հայ ուսանողներ, 5 տարուան գոյութիւն ունի, և կը վարուի Ֆրէրներով, որոնք ոճերու մէջ ամփոփուած անտարբեր ու անհոգ այդ մատաղիկ հոգիներու բարոյական նկարագրի կողմաւթեանը, իրենց սկզբունքին յենած կը թողուն որ մոլութիւններու ու տարօրնութիւններու մէջ թաւալեցնեն իրենց աշխոյժն ու մատաղական կարողութիւնները, մի միայն թութակի նման քանի մը ֆրանսերէն բառեր փոխանակելու վարժութիւններով զբաղելով։ Որչա՜փ անձկութեամբ տեսեր ու դիտեր եմ աշակերտներու բարոյական ինկածութիւնները։ Ասոնց դաստիարակութեան մասին հաստատ բան մը չենք գիտեր. թէեւ քանի մը անգամներ փափաքեցանք ներկայ գտնուիլ դասաւանդութիւններու, սակայն արգիլուած է ըսուեցաւ։ Դռնփակ դաստիարակութիւն, ի՛նչ կրնանք ըսել, սակայն իրողութիւնը կ'ապացուցանէ թէ ի՛նչ խեղճ ու կրակ բաներ են ատոնք. պետական լեզուն լաւ չեն կրնար ուսուցանել և հայ լեզու գրականութիւնն ալ կը բացակայի բոլորովին, մանաւանդ որ այդ ճիւղը դէն աղէկ գոհացնող ուսուցիչ չունին։ Բացի ֆրանսերէն թութակարանութիւններէ ու մոլեռանդ ձգտումներէ, ուսմունքի յուսալից ձգտում չեն ցոյց տար աշակերտները։ Չեմ հասկնար թէ կարգ մը տեղացի ծնողքներ ի՛նչ օգտակարութիւն տեսած են այդ հաստատութենէն, որ տակաւին իրենց զաւակները կը ղրկեն հոն, ուր ո՛չ հայ լեզու կայ և ո՛չ ալ հայ եկեղեցի։ Մեր համայնքը կարծեմ լեզուներէ, մանաւանդ թութակային ֆրանսերէնէ մը աւելի պէտք ունի ազնիւ հոգիներու, բարոյականի տէր անձերու։ Միեւնոյն ատեն ըսեմ նաեւ թէ զգալիօրէն կը նուազի այդ հաստատութեան աշակերտներու թիւը, քանի ժողովուրդը կը տեսնէ թէ անօգուտ ու ապարդիւն է երկար բարակ ունկնդրելը, անոնց կրօնաւորական ու մոլեռանդական դաստիարակութիւններուն ու քարոզներուն, ուր գիտական ըմբռնում փնտռելու չէ։ Արտաքին չպարներով կ'աւզուի գրաւել աշակերտներուն և ծնողաց համակրանքը։

Կաթոլիկներու երկսեռ վարժարանները.— Կաթոլիկները ունին երկսեռ վարժարան մը, ուր կը յաճախեն մօտաւորապէս 150ի չափ ուսանողներ ու ուսանողուհիներ։ Ցաւալի է ըսել թէ գաւազանի հնօրեայ դրութիւնն է որ կը տիրապետէ հոն, և մէթոտը խղճալի կը բացակայի։ Ուսուցչական խումբի մէջ մեծ թիւ մը կը կազմեն անհասուններ.— Մէկ թէ՛ տարիքով և թէ մտքով պզտիկ տղոց ձեռքը կը լեցնեն ֆրանսերէն և այլն, 8-10 գրքերով, որոնցմէ խեղճ տղան բան մը չհասկնալով մտքի փտացումի մը կը դատապարտուի և անկարող ու ապուշ կը դառնայ, մինչդեռ այդ միեւնոյն տղոց, ուրիշ վարժարանի մը մէջ պարզ ու հասարակ ընթերցանութեան համար տարրական գրքեր պիտի տան, քանի մը մտաւոր ու հաճոյալի ուսումներու հետ։ Աշակերտներու բարոյական տեսակէտովն ալ անփոյթ են, անհոգ ու անտարբեր։

Իսկ աղջկանց բաժինը քոյրերու միջոցաւ կը կառավարուի։ Գիտենք արդէն խեղճութիւնը իրենց մտաւորական կարողութիւններուն ու գիտակցութեան։ Կ'ըսուի թէ ձեռագործին գոհացուցիչ է քիչ շատ և գիտեն ծնողքները և աշակերտուհիները սիրաշահիլ։ Այս պատճառով է մանաւանդ որ հայ քահանայ մըն ալ, հակառակ ազգ. վարժարանին գերակշիռ առաւելութիւններուն, իր աղջիկները քոյրերուն վարժարանը կը ղրկէ։

5. Բողոքականաց վարժարաններ.— Բողոքական համայնքն ալ ունի տղոց ու աղջկանց վարժարաններ, ուր կը յաճախեն 100-150 երկսեռ ուսանողութիւն մը։ Տակաւին մօտ տարիներուս մէջ այս վարժարանները գաւազանի դրութեամբ կը կառավարուէին, սակայն շնորհիւ Բրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեան և Ա. Կիւլպէնկեան էֆ.ներու, բաւական հիմնական փոփոխութիւններ կրեցին, այնպէս որ ամէն տարի նախորդէն աւելի կազմակերպեալ ու կանոնաւոր վիճակ մը կ'ունենայ։ Պաշտօնէութիւնը օգտակար ըլլալու ձգտումով կ'աշխատի։ Գնահատելի են ջանքերը մանաւանդ բարեպաշտ ուսուցիչին՝ Յովհաննէս էֆ. Աւագեանի, որ այս տարուան գոլէճի փայլուն շրջանաւարտներէն է, և որ կը ջանայ արդիւնաւոր ընել տրուած ջանքերը։ Աղջկանց վարժարանն ալ, որ տղոց բաժինին կից է, ժողովարանին տակը, օրըստօրէական բարելաւում մը կը ձգտի, միայն քիչ մը մոլեռանդ հով մը ունի։ Բողոք. վարժարանը, մասնաւոր երիտ. կրօնական Միութեան հսկողութեան տակ ունի ըստ բաւականի ճոխ մատենադարան մը, որ տարիէ մը ի վեր գոց կը պահուէր։ Սակայն ի մօտոյ կրկին պիտի բացուի եղեր և ճիշդ առաջուան պէս ամէն անհատ պիտի կրնայ իր ուզած գիրքը կարդալ, չնչին վարձք մը տալով։ Ուրախութեամբ դիտեցինք նաեւ երկար ատենէ ի վեր դադրած երիտ. քրիստ. Միութեան վերսկսումը։

Մարզուան ԹՂԹԱԿԻՑ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱՌՈՂՋԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Առաւօտուն և կամ ուրիշ ատեն պաղ ջուրով երես լուալը խիստ կազդուրիչ միջոց մը կ'ըլլայ, եթէ միեւնոյն ատեն ծոծրակը, քունքը և գլխու ետեւի մասը թրջեն պաղ ջուրով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՄԱՀԸ

Ֆրանսայի դատական նախարար Պ. Կիւեօ-Տէօէնը, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, յանկարծամահ եղաւ Ծերակոյտին մէջ։ Այդ մասին սա տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Բարիզի թերթերը.— Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, երբ երեքշաբթի օրը իմացաւ իր պաշտօնակցին՝ դատական նախարարին մահը, ըսաւ.— «Պ. Կիւեօ-Տէօէնը մեռաւ պատերազմի դաշտին վրայ»։ Եւ արդարեւ ալ այդպէս եղած էր։ Պ. Կիւեօ-Տէօէնը, հակառակ իր յառաջացեալ տարիքին, նաեւ իր տեղը ներկայ էր և ասկացած էր Ծերակոյտին վերջին երկարատեւ նիստերուն. պարտաւոր ալ էր ներկայ ըլլալ, քանի որ կիրակի գիշերուան նիստի Պ. Լը Բռօվօ տը Լօնէ դատական պաշտօնարանը քննադատած էր՝ կրօնական միաբանութեանց ստացուածքներուն համար։ Պ. Կիւեօ-Տէօէնը գիտէր թէ այդ միջադէպը հետեւանքներ պիտի ունենար, ուստի պէտք էր պատասխանել քննադատին։ Նախարարը ժողովարանը մտած ու իր տեղը նստած էր և իր պաշտօնակիցներուն հետ կը տեսակցէր ժպտելով։ Վիճաբանութիւնը հազիւ կէս ժամ տեւեց և աւարտեցաւ՝ աջակողմի կուսակցութենէն եղած յայտարարութիւնով մը, որով կը դրուատուէր դատական նախարարին անմնամեծ համեստութիւնը։ Ժողովասրահէն դուրս ելլելու պահուն Պ. Կիւեօ-Տէօէնը հանդիպեցաւ Պ. Լը Բռօվօ տը Լօնէի, որուն ըսաւ.— «Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ իմ մասիս ձեր ըսածներուն համար. մեծապէս զգածուած եմ»։ Ծերակուտականը պատասխանեց.— «Պ. նախարար, ըսածս շատ բնական է. թէեւ ձեր քաղաքական հակառակորդն եմ, սակայն զձեզ միշտ պարկեշտ և ուղղամիտ մարդ մը նկատած եմ»։ Պ. Կիւեօ-Տէօէնը իր դամբանականին ունկնդրած էր. յետոյ հանդիպեցաւ Ծերակոյտին ատենապետ Պ. Անդոնէն Տիւպօյի, որուն ձեռքը թօթուեց. քանի մը քայլ եւս առաւ և սրահէ մը ներս մտաւ. սկսաւ երերալ և ձեռքը կուրծքին տարաւ. հոն գտնուող դատական մէկ քանի պաշտօնատարներ իսկոյն օգնութեան փութացին և Պ. Կիւեօ-Տէօէնը, որ գետինը պիտի իյնար, բռնեցին ու բազմոցի մը վրայ տարին։ Ծերակոյտին բժիշկը՝ Տօքթ. Քասոլ իսկոյն հիւանդին մօտ փութաց, հագուստները հանել տուաւ և բժշկական ամէն միջոց ի գործ դրաւ. նոյն պահուն ուրիշ բժիշկներ ալ եկան, սակայն բան մը օգուտ չըրաւ։ Պ. Կիւեօ-Տէօէնը երկու հառաչ արձակեց և անշարժ մնաց բազմոցին վրայ։ Պատգարակ մը բերուելով փոխադրուեցաւ [illegible] կ'աշխատէր Պ. Կիւեօ-Տէօէնը ազատելու։ Այդ միջոցին հեռաձայնի և հեռագրի փոխանակութիւններ կը կատարուէին զանազան պաշտօնարաններու հետ։ Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ մահուան գոյժը կը հաղորդէր նախագահ Պ. Ֆալիէռի։ Բոլոր դատարանները դադրեցան իբրեւ սուգի նշան։ Պ. Քլէմանսօ խնդրեց դատական պաշտօնարանի երկու բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն որ Պ. Կիւեօ-Տէօէնի բնակարանը երթան և կարելի եղած զգուշութիւններով դժբախտութեան գոյժը հաղորդեն Տիկին Տէօէնի, որ հիւանդ էր։ Այդ երկու պաշտօնատարները գացին կատարելու իրենց յանձնուած դժուարին պաշտօնը։ Խեղճ կինը երբ իմացաւ դժբախտութիւնը, սկսաւ հեծկլտալ. Նոյն միջոցին ժամանեց նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ և Տիկին Տէօէնը նորէն լալով անոր ձեռքերը բռնեց։ Պ. Քլէմանսօ յուզեալ շեշտերով ըսաւ.— «Տիկին, չկայ Ֆրանսացի մը որ մասնակից չըլլայ ձեր վիշտին, վասն զի ձեր ամուսինը, ո՛րքան կորովի, ո՛րքան արիասիրտ, ամբողջ երկրին սքանչացմանը ու երախտագիտութեանը արժանի եղած է։ Ձեզի հետ կուլանք այն մեծանուն և ազնիւ մարդուն վրայ, որ իրաւամբ պարծանքն էր իր պատկանած կուսակցութեան։» Մէկ քանի վայրկեան ետքը ժամանեց նախագահին հետեւորդ սպաներէն մէկը, որ Պ. Ֆալիէռի կողմէ ցաւակցութիւն յայտնեց վախճանեալին այրիին։ Կէսօրին Տիկին Տէօէնը Ծերակոյտին ժողովատեղին ղրկեց սպասուհի մը, որ հանգուցեալին վերջին արդուզարդը կատարեց արտասուելով։ Քահանայ մը ներկայանալով ծնրադրեց, աղօթեց և շուտով մեկնեցաւ։ Քիչ վերջը մարմինը ինքնաշարժ կառքով մը փոխադրուեցաւ վախճանեալին բնակարանը։ Սպասուհին, իր տիրոջ բառերսին, գլխարկը ու գաւազանը բռնած, հետիոտն կը հետեւէր կառքին՝ արտասուելով։

—Ծերակոյտին ու երեսփոխան ժողովին մէջ ներբողալից ճառեր արտասանուեցան Պ. Կիւեօ-Տէօէնի համար և երկու ժողովին նիստերը դադրեցան իբրեւ սուգի նշան։

— Պ. Կիւեօ 1833 դեկտեմբեր 25ին ծնած էր Փարիզի մէջ։ Դատական ասպարէզը մտաւ իբրեւ ընդհանուր դատախազի օգնական։ 1885ին երեսփոխան ընտրուեցաւ և մինչեւ վերջը շարունակեց։ 1889ին դատական նախարարի պաշտօնը վարեց Ֆլօքէի Դահլիճին մէջ և 1896ին ալ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը Պուրժուայի Դահլիճին մէջ. 1906 հոկտեմբերէն՝ այսինքն Քլէմանսօյի Դահլիճին կազմութենէն ի վեր դատական նախարար էր։ Պ. Կիւեօ-Տէօէնը 1870էն ի վեր երրորդ նախարարն է որ կը մեռնի իր պաշտօնին մէջ. Պ. Ռիքօռ, ներքին գործոց նախարար, 1876ին և ծովակալ Ժօռէս, ծովային նախարար, համանման պարագաներու մէջ մեռան։

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏԻՆ ՄԱՀԸ

Պելճիքայի նախարարապետ Պ. տը Թրուզ քանի մը շաբաթներէ ի վեր հիւանդ էր և մինչդեռ ապաքինումին կը սպասէին, կիրակի գիշեր վիճակը ծանրացաւ։ Երակատապի (ֆլէպիդ) տագնապ մը, շաքարախտով և «ալպիւմինուրի»ով կնճռոտած, 48 ժամուան մէջ մահ առաջ բերաւ։ Երեքշաբթի իրիկուն մեռաւ այնքան շուտ որ հիւանդութեան ծանրանալու և մահուան լուրերը գրեթէ միեւնոյն ժամանակ ծանուցուեցան։ Պ. տը Թրուզ հազիւ յիսուն տարեկան էր. 1889ին երեսփոխան ընտրուեցաւ և տասը տարի ետքը ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ. անցեալ մայիսին ալ ընդունեց Դահլիճը կազմելու դժուարին պաշտօնը՝ Քոնկոյի խնդրոյն կարգադրութեանը համար։ Պ. տը Թրուզ, արդէն հիւանդ, բարոյապէս ալ մաշեցաւ իր ծրագրին համար եղած միահաղոյն անպատ ընդդիմութենէն։ Մալին կարտինալը, որ վախճանեալին անձնական բարեկամն էր, վերջին օծումը տուաւ և մինչեւ ետքը անոր քովէն չբաժնուելով, հոգեհանգստեան աղօթքը կատարեց։

—Պրիւքսէլէն հետեւեալը կը գրեն Բարիզի թերթի մը.— «Նախարարապետին մահը պիտի կնճռոտէ՞ կացութիւնը, ինչպէս կը վախցուի։ Իրազեկ շրջանակներու մէջ ընդհակառակը կը կարծուի թէ կացութիւնը կրնայ բարւոքիլ, եթէ Երեսփ. ժողովին ատենապետ Պ. Շոլլէրդ, որ միակ կարող անձնաւորութիւնն է, կազմէ կաթոլիկ Դահլիճ մը։ Պ. Շոլլէրդ խիստ յստակ ընթացք մը ունի Քոնկոյի խնդրոյն մէջ և անժխտելի կերպով ուղղամիտ անձնաւորութիւն մըն է։ Եթէ Պ. Շոլլէրդ չընդունի, Պ. տը Թրուզի պիտի յաջորդէ իբր նախարարապետ Պ. Լիպէրդ և հաւանօրէն պիտի շարունակէ Քոնկոյի խնդրոյն մէջ անոր հետեւած քաղաքականութիւնը։ Լէօփոլտ թագաւորը, որ Բարիզէն Պրիւսէլ դարձած էր, ցաւեցաւ երբ Պ. տը Թրուզի մահուան գոյժը իմացաւ։»

ՃԱՊՈՆ ԵՒ ՔԱՆԱՏԱ

Ռիւթէրի գործակալութեան կողմէ հրատարակուած զեկոյց մը կը յայտարարէ թէ անգլիական ու ճափոնական աղբիւրներէ առնուած տարբեր լուրերու նայելով, ամէնէն բարեկամական հանգամանքը ունեցած են Ճափոններուն դէպի Քանատա գաղթելուն վերաբերեալ բանակցութիւնները։ Անգլիական իշխանութիւնները գրեթէ մէկ կողմ կեցան և բանակցութեանց ուղղութիւնը մեծ մասամբ Քանատայի թողուցին, որ ուղղակի շահագրգռուող երկիրն է։ Երբ Քանատայի պատուիրակ Պ. Լըմիէօ, որ հիմա Ճափոն կը գտնուի, Քանատա վերադառնայ, անշուշտ Քանատայի կառավարութիւնը ծրագրեալ կարգադրութեան մասին իր տեսութիւնը պիտի պարզէ Անգլիոյ կառավարութեան. Վերջերս զեկոյցը [illegible] «Պատճառներ կան ենթադրելու, վասն զի Ճափ. կառավարութիւնը տրամադիր է սահմանափակել գաղթականութիւնը և կարելի եղածին չափ համակերպիլ Քանատայի կառավարութեան հայեացքներուն.»

ՄԵԾԱԾԱԽՍ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Նիւ-Եորքէն կը գրեն ֆրանսական թերթերուն.— Ֆիլատէլֆիոյ միլիոնատէրներէն Պ. Ճէյմս Բօլ, իր աղջկան աշխարհիկ կեանքի մէջ մտներուն առթիւ պարահանդէս մը տուաւ, որուն համար հինգ հարիւր հազար անգլիական ոսկի ծախսեց։ Պարերու միջոցին սրահին մէջ կը թռչտէին հինգ հարիւր հատ խիստ հազուագիւտ թիթեռնիկներ, որոնք ամենամեծ դժուարութիւններով բռնուած էին Բէրուի և Պրազիլիոյ մէջ՝ ամիսներով կատարուած խուզարկութիւններէ ետքը. խիստ ծանր աշխատութիւններ հարկ էին զանոնք ողջ պահելու համար։ Արդէն շատ ալ չապրեցան, քանի որ պարողներու ոտքերուն տակ կոխոտուեցան։ Ծաղիկներու համար եօթը հազար անգլիական ոսկի ծախսուած էր։ Նոր տեսակ վարդ մը, որ ինը տարուան ջանքերով առաջ եկած էր, ամէն կողմ սփռուած էր։ Ֆիլատէլֆիոյ ծաղկեմշակութեան մեծ սրահը ֆրանսական հին ոճով մը պարտէզի վերածուած էր։ Այդ տեղը կը գտնուէր ջրվէժի մը վրայ, որուն ջուրերը մարգագետիններու վրայ կ'իյնան։ Պ. Ճէյմս Բօլ ընկերակից է Դրէքսէլ պանքային։ Անշուշտ Նիւ-Եորք քաղաքն ալ, չուզելով որ պերճանքի մասին Ֆիլատէլֆիան զինքը անցնի, փոխադարձաբար աւելի շքեղ ու մեծածախս հանդէսներ պիտի կազմակերպէ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԴԻՄՔ.— Ֆրանսացի վիրաբոյժ Տօքթ. Տէլէր արհեստական դէմք մը շինեց։ Հրդեհի մը բերմամբ մօրուքը, վարի ծնօտին մէկ մասը, վերի ծնօտը, քիթը ու լեզուն մասամբ այրած մարդու մը այդ գործարանները արհեստական կերպով շինած և իրենց տեղը դրած է։ Արհեստական դէմք ունեցող այդ մարդը ներկայացուեր է բժշկական Ակադեմիին, որ հաստատեր է թէ վիրաբոյժը յաջողած է կատարեալ նմանութեամբ շինել արհեստական դէմքը՝ երեք մետր հեռուէն իբրեւ բնական կարծուելու աստիճան ճշդութեամբ. Արհեստական դէմք ունեցող մարդը կանոնաւորապէս կը ծամէ կերակուրները և առանց դժուարութեան կրնայ խօսիլ։ Միայն թէ այդ արհեստական դէմքը պէտք է ամէն օր հանելով մաքրել։ Այդ դէմքը չորս կտորէ կը բաղկանայ։ Մէկ կտորը արծաթէ շինուած է և վարի ակռաները բռնելու կը ծառայէ, երկրորդը ոսկիէ ու քաուչուէ շինուած է և վերի ակռաները բռնելու պաշտօն ունի. այդ կտորը կեռով մը կ'անցնի քիթին ծակերուն։ Միեւնոյն ատեն ծոծրակին բռնել կը տրուի ոսկիէ ուրիշ կտորով մը։ Երրորդ կտորը ծնօտը ու վարի շրթունքը կը կազմէ. ծնօտին վրայ մօրուք մըն ալ անցուած է։ Չորրորդ կտորը վերին շրթունքէն ու քիթէն կը բաղկանայ։ Այդ կտորը մարմնի գոյն ունեցող քաուչուէ շինուած է և շինծու պեխ մըն ալ ունի։

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ ՔԱՂԱՔԸ.— Մարթինիք կղզիին բնակիչներուն մեծ մասը խնդրեց Ֆրանսայի կառավարութենէն որ վերստին շինուի Բըլէ լերան ստորոտը գտնուած Սէն-Լուի քաղաքը՝ երկրաշարժէն կործանած։ Ֆրանսական կառավարութիւնը տեղական իշխանութեանց կարծիքը ուզեց այդ մասին։ Ինչպէս կը յիշուի, Բըլէ հրաբուխը 1902ին բորբոքելով 30—40,000 հոգի մեռաւ։

ԹԻԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ԵՐԻՑԱԳՈՅՆԸ.— Ամերիկայի մէջ թիապարտութեան դատապարտուած անձերու երիցագոյնն է Ֆրանք Հօֆման, որ քառասունեօթը տարիէ ի վեր բանտարկուած է։ Այդ անձը, որ 1860ին իր ընկերներէն մէկը սպաննած ըլլալուն համար թիապարտութեան դատապարտուած է, երկար տարիներէ ի վեր բանտարկուած ըլլալով հանդերձ առողջութիւնը խանգարուած չէ։ Ֆրանք Հօֆման բնիկ գերմանացի է. անգլիերէն սորված է և գրականութեամբ ալ կը զբաղի։

ԹՆԴԱՆՕԹԻ ԱՄԷՆԷՆ ԽՈՇՈՐ ՌՈՒՄԲԸ.— Մինչեւ հիմա շինուած թնդանօթի ամէնէն խոշոր ռումբը 2,600 լիպրա ծանրութիւն ունի և Քրուբի զինագործարանին մէջ շինուած է ռուս կառավարութեան հաշւոյն։ Զանոնք արձակելու թնդանօթներն ալ աշխարհի ամէնէն խոշոր թնդանօթներն են և կը գտնուին Քրօնշդատի ամրոցներուն մէջ։ Այդ ռումբերը տասներկու մղոն տեղ կ'երթան և իւրաքանչիւրին արձակման ծախքը երեք հարիւր անգլիական ոսկի է։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՑԵՐԸ.— Ամէնէն խոշոր հացերը կը պատրաստուին Ֆրանսայի ու Իտալիոյ մէջ։ Իտալիոյ մէջ շինուածները Կ. Պոլսոյ հացերուն նման են և երկու-երեք ոտք երկայնութիւն ունին. իսկ ֆրանսականները աւելի մեծ են և 4—5 և երբեմն 6 ոտք՝ այսինքն երկու մետրի մօտ երկայնութիւն ունին։ Բարիզի մէջ հաց ծախողները մեծ մասամբ կիներն են. ամէն կէս օրէն կէս ժամ առաջ փուռերը երթալով հացերու փայերը, մախիրները և այլն կը մաքրեն. յետոյ հացերը կարելով յաճախորդին ուզածին չափ կը կտրեն և քիլոյի վրայ կը ծախեն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Սամոսի իշխան անուանուեցաւ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Քօբաթա էֆ.։

— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ անուանուեցաւ Սամոսի նախորդ իշխան Սոբհիատի էֆ.։

— [illegible] անուանուեցաւ Ծրաթնի նախորդ գայմագամ Նէճմէտտին պէյ։

— Պաղտատի նահանգին տէֆթէրտար անուանուեցաւ Ատանայի նահանգին տէֆթէրտար Ահմէտ Աղուշ էֆ.։

— Պիղայի գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Պինկեազիի հաշուակալ Նազըմ պէյ, որուն յաջորդեց Սէրֆիճէի նախկին հաշուակալ Շեվգը էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Էրզրումի նահանգին նախնական դատարանին հուգուգի ճիւղին նախագահ Ապտիւրրահման Ազմի էֆ.ի, Սանիէի աստիճան՝ Գուչ Ատասը գաւառակին գայմագամ Սայիտ պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Թրիէսթէի թղթատարական ընդհանուր տնօրէն Պ. Արման Բաղէի և երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Թրիէսթէի թղթատարական տնօրէնի խորհրդական Պ. Նիքօլա Տէվօանի և Բէշթայի կայարանին տնօրէն ու քննիչ Պ. Ժան Ալախինթի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ շինութեանց ճիւղին միրլիվաներէն Լաթիֆ փաշայի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Եանեայի նահանգին ելմտական գանձուն փաստաբան Աթըֆ էֆ.ի։

— Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Սոֆիայի ռուսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Սէմէնդովսքի Քորիլոյի տիկնոջ. Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Երուսաղէմի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսարանին թարգմանին և Պէյրութի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղարին տիկիններուն ու երրորդ կարգի՝ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան թարգմանի օգնական Պ. Կրամաթօբուլոյի տիկնոջ։ Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Օսմ. Պանքային վարչական Խորհուրդին անդամներէն Պ. Նավիլի աղջկանը՝ Տիկին Մօնիի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Շուէտի կառավարութիւնը Վազա պատուանշանին առաջին կարգը տուաւ Պերլինի Օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը և գործածութիւնը։

ՍԱՄՈՍԻ նոր իշխան Անդրէա Քօբաթա էֆ. երէկ Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։ Անդրէա Քօբաթա էֆ. վաղը իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՍՈՊՀԻԱՏԻ ԷՖ., Սամոսի նախորդ իշխանը, որ Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ կարգուած է, Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։

ԷՎԳԱՖԻ նախարար Թիւրխան փաշա տակաւին հիւանդ ըլլալով, երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։ Այսու հանդերձ Ն. Վսեմութիւնը սկսած է ապաքինիլ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութեան նոտարներէն (մուլազիմէթ մուհարրիրի), ինչպէս նաեւ փաստաբաններէն, առնուած Իրաւագիտական վարժարանին յատուկ տուրքը ելմտական նախարարութեան պիտի տրուի։

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ թաղապետական շրջանակներու մէջ արհեստաւորներէ ոմանք առանց թէզքէրէի իրենց արհեստը կը գործեն, գրեց ամէն կողմ որ ասկէ վերջը առանց թէզքէրէի և ոչ մէկ արհեստաւոր իր գործովը զբաղի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ոստիկաններու վարժարանին համար Եալըլարի կողմը՝ զօրանոցին շրջակայքը ապարանք մը վարձուած ու կահաւորուած է։ Ոստիկանութեան գոմիսէրները և պաշտօնեաներէն պէտք եղածները ընտրուած են՝ այդ վարժարանը յաճախելու համար։ Միւս կողմէ նոր գրուող ոստիկաններուն քննութիւնները և արձանագրութիւնները կը կատարուին։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդը խորհրդակցութիւն կը կատարէ այն ծրագրին վրայ որով քաղաքապետութիւնը Կ. Պոլսոյ զանազան վայրերը սպանդանոցներ պիտի հաստատէ՝ առողջապահական կանոններու համաձայն։ Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Իրֆան պէյ, երէկ, նոյն Խորհուրդին ներկայանալով այդ ծրագրին նկատմամբ տեղեկութիւններ ու բացատրութիւններ տուաւ։

ԱՖՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍՈՅ մաքսատան մթերանոցները ընդարձակուելով պիտի վերաշինուին, վասն զի արտածումները և ներածումները հետզհետէ աւելնալովը այդ շէնքերը անբաւական են։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատարը, չորեքշաբթի օրը, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Ներքին գործոց նախարարին հետ։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, Սուրիոյ նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Բէրքի գաւառին նախնական դատարանին անդամներէն Ասէտ էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։

—Նոյն Նախարարութիւնը, Էրզրումի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Նամրէվան գաւառակին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ ոստիկանութեան գոմիսէր Ահմէտ էֆ.ն։

ՌԻՕ ՏԷ-ԺԱՆԷՅՐՕՅԻ օսմ. հիւպատոսը տեղեկագրած է ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ օսմ. երկիրներէն պահածոներու, չոր միրգերու և գինիներու ներածումը սկսած է Պրազիլիոյ մէջ։ Այդ երկրին բնակիչներուն գրեթէ հարիւրին իննսունը [illegible] մշակութեամբ կը զբաղին, որով ուրիշ բերքերու հետամուտ չեն ըլլար, և օտար երկիրներու բերքերուն պէտք ունին։ Հիւպատոսը կը յարէ թէ Պրազիլիոյ մէջ ներածուած պահածոները, մաքսատան մէջ կը տարրալուծուին և եթէ առողջութեան վնասակար նիւթեր պարունակելնին հաստատուի, թէ՛ անոնց մուտքը կ'արգիլուի և թէ տէրերն ալ 2500 ղրուշի չափ դրամական տուգանքի կ'ենթարկուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ 17րդ տարեշրջանին (1321) համար պատրաստուած վիճակագրութենէն կ'երեւայ թէ 1320 տարուան վերջը անուանական դրամագլուխը 846,332,357 ղրուշէն 796,858,704 ղրուշի իջած է, վասն զի Կայս. Իրատէի մը համաձայն շնորհուած է այն 49,473,553 ղրուշը որ Մէն-ֆիի տոկոսներուն հին փոխառութիւններէն մնացած գումարն է, որով նոյնքան գումար մը զեղչուած է անուանական դրամագլուխէն։ Իսկ 1321ին Մէն-ֆիի բաժիններէն և զուտ շահերէն 47,666,491 ղրուշ աւելցնելով, նոյն տարուան վերջը անուանական դրամագլուխը եղած է 844,525,1[illegible] ղրուշ. իսկ իսկական դրամագլուխը, 34,537,155 աւելցնելով եղած է 440,281,541 ղրուշ։ Ելմտական 1320 տարւոյն դրամագլուխէն եղած փոխառութեանց գումարը 333,569,053 ղրուշ էր. իսկ 1321ին երկրագործներուն նորէն 82,686,260 ղրուշ փոխ տրուած է. Նախորդ փոխառութիւններէն 54,762,860 ղրուշ գանձուած է. այդ կերպով իսկական դրամագլուխէն փոխառութեանց մէջ գտնուող մասը, 27,923,400 ղրուշ աւելցնելով, 361,492,452 ղրուշի հասած է։ Ելմտական 1321 տարւոյն խառն շահը եղած է 18,066,494 և ծախքը՝ 8,857,185, որով զուտ շահ գոյացած է 9,259,309 ղրուշ։ Այդ գումարին բաշխումն ալ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն կատարուած է։ Տեղեկագիրը յետոյ կը թուէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Երկրագործական Պանքային կողմէ երկրին մատուցուած ծառայութիւնները՝ կարօտ երկրագործներուն եղած փոխառութիւններով, երկրագործական վարժարաններու և տիպար-արտերու յատկացուած գումարները ամէն տարի կանոնաւորապէս վճարելով և այլն։ Տեղեկագիրը կը վերջացնէ բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։

ՌԶՏԱՐՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը հեռագրով ծանոյց պէտք եղած տեղերը, որպէս զի գաւառներու մէջ ռըզտարները երկար ատեն չմնան նաւամատոյցներու վրայ և կայարաններու մէջ, այլ շուտով ղրկուին և կառախումբ դրուելով ճամբայ հանուին։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Երէկ առաւօտ ցուրտը բաւական կծու էր և առտուն շատ թեթեւ ձիւն տեղաց, բայց շուտով դադրեցաւ. իսկ ցուրտը և հիւսիսային արեւմտեան հովը մինչեւ իրիկուան շարունակեցին։ Գիշերը համեմատաբար մեղմ էր օդը։ Այս առտու ալ նոյն վիճակը կը տիրէ և օդը բաց է։ Անցեալ օրը Չաթալճայի և Սեւ ծովի կողմին մասերը բաւական ձիւն տեղալով մէկ կանգունի բարձրութեան հասած է։ Իզմիտի ու Նալլըխանի կողմերն ալ շատ ձիւնած է և սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։

—Թրիէսթէի մէջ հինգշաբթի օր բուռն փոթորիկ մը ծագելով նաւահանգիստին մէջ բաւական վնասներ պատահեր են։ Ծովեզերքին վրայ փարոսին պահապանը ալիքներէն քշուելով տարուեր է։ Քաղաքին մէջ ալ շատերը հովին սաստկութենէն գետինը իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեր են։

— Ֆրանսայի զանազան կողմերն ալ ձմեռը խիստ սաստիկ է և տեղացած ձիւներուն բարձրութիւնը քառասուն սանտիմետրի կը հասնի։ Կառախումբերու երթեւեկութիւնները դժուարութեամբ կը կատարուին։

— Օտեսայի նաւահանգիստը սառեր է, որով շոգենաւերը միայն սառուցահատ նաւուն բացած ճամբաներէն կրնան անցնիլ։ Ազովեան ծովին նաւահանգիստները բոլորովին սառած ըլլալով, այդ ծովին մէջ նաւագնացութիւնները դադրած են, բայց վերջին լուրերու նայելով, Սեւաստոպոլ, Նովօռոսիսքի և ռուսական ուրիշ նաւահանգիստներու սառոյցները հալեր են։

— Իտալական շոգենաւային Ընկերութեան Քաթանիա շոգենաւը, որ ուրբաթ առտու Կ. Պոլիս պիտի ժամանէր, ձիւնի փոթորիկի բռնուելով ստիպուեր է թէ քիրոազի նաւահանգիստը ապաստանիլ ուրիշ շոգենաւերու հետ։ Քաթանիա շաբաթ առտու ժամանեց Կ. Պոլիս։

— Հեռագրական լուրերու նայելով ուրբաթ օրուընէ ի վեր Զօնկուլտաքի ու Էրէյլիի մէջ բուռն փոթորիկներ կը տիրեն, բայց բարեբախտաբար մարդու կորուստ չէ պատահած։

— Գոնեայի մէջ վերջերս ձիւն տեղացեր է։

— Մանասթըրի մէջ օդերը բաւական մեղմ են։

— Վիէննայի մէջ ալ ցուրտը խիստ սաստիկ է։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՄԻՍԵՐ.— Քաղաքապետութեան անասնաբուժներէն Գասիմ էֆ. տեղեկանալով որ Պոլսոյ Ֆաթիհ թաղին մէջ մսավաճառ Սայիտ, Համտի, Մէհմէտ, Սայիտ, Մուսթաֆա ու Քեամիլ հիւանդոտ երեք եզեր մորթած են ու միսը կը ծախեն, այդ միսերը գրաւուեցան և վերջերս մսավաճառներն ալ Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուեցան, որպէս զի հարկ եղած պատիժը գործադրուի և երաշխաւոր առնուի՝ ասկէ վերջը նոյն տեսակ արարքներու մէջ չգտնուելու համար։

ՈՒՍԿԻՒԴԱՐԻ շոգենաւերուն հաշիւները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, կ'ըսէ Սապահ, մթերանոցի պաշտօնեայ Եանի էֆ.ի և մատակարար Յովսէփ էֆ.ի հաշիւներուն մէջ անկանոնութիւններ տեսնելով, հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ.— Մաքսային վերատեսչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ թէ [illegible] ծանուցումները, երբ օսմ. երկիրներու մէջ պիտի գործածուին, պէտք է Հանրային Պարտքի վարչութեան ղրկուին՝ դրոշմաթուղթերը փակցնելու համար, իսկ եթէ որոշեալ պայմանաժամին այդ ծանուցումներու տէրերը երեւան չելլեն, ծանուցումները պէտք չէ վաճառել, այլ մաքսատան կողմէ բնաջինջ ընել։

ՊԻԹԼԻՍԻ նահանգին կեդրոնին մէջ Միւլքիէի երկրորդական վարժարան մը պիտի հաստատուի գիշերօթիկ ու ցորեկայ։

ՄԱԽՍՈՒՍԻ 5 թիւ շոգենաւը. երէկ իրիկուն ժամը 12ին մօտ, կամուրջէն Գատըքէօյ երթալու պահուն, Գըզգուլէի բացերը տնիւը կոտրեցաւ, որով եղած տեղը կեցաւ։ Ուրիշ շոգենաւ մը օգնութեան հասնելով մինչեւ Գատըքէօյ տարաւ զայն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՐԿԱԾ— Սելանիկ-Մանասթըրի երկաթուղիի գիծին վրայ երեքշաբթի օրը արկած մը պատահեցաւ։ Կառախումբը երբ Քիրալի ու Գարաֆէրիէի մէջտեղը կ'երթար, կառախումբին մէջ ուղեւորներուն տոմսակները քննելու պաշտօն ունեցող ոստիկանը՝ Ապէտին էֆ. վակոնէ մը ուրիշ վակոն մը անցած միջոցին ոտքը սահելով ճամբուն եզերքը ինկաւ, սակայն ոչ ոք տեսած էր։ Կառախումբը կայարան ժամանելուն այն ատեն միայն երեւան ելաւ ոստիկանին բացակայութիւնը. իսկոյն փոքր վայրաշարժ մը ղրկուելով, Ապէտին էֆ.ն զգայազիրկ գտնուեցաւ ճամբուն եզերքը. անմիջապէս Սելանիկ ղրկուելով Համիտիէ հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ. ո՛չ վիրաւորուած էր և ոչ ալ վնասուած, այլ անկումէն մարած էր և շուտով սթափեցաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Պանքային Ղալաթիոյ ու Պոլսոյ ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յունուար 7ի ու 14ի (Ն. Տ.) երեքշաբթի օրերը։

ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱՍԱՆ ԷՖ.Ի ՕՍՄ. ՋԱՒԵՇՏԱԽՈՒՄԲԸ

Բերա Վարիէթէի թատրոնին մէջ այս գիշեր ժամ 4ին ծանօթ թուրք գումիք Հասան էֆ.ի Օսմ. Ջաւեշտախումբը պիտի ներկայացնէ ՋՕՃՈՒՔ ԽԸՐՍԸԶԸ անուն կատակախաղը։ Ասոր պիտի յաջորդէ երեք արարով [illegible] մը։ Նաեւ քանթօներ ու զուարթ տուէթօներ։ Արեւելեան ընտիր նուագախումբ մը պիտի նուագէ միջնարարներուն։

5ՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
"ՍԻՆԿԵՐ"Ի
ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, Թ. 343, ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐԿ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ՁՐԻ
Առաջին կարգի մրցանակի արժանացած Բարիզի 1900ի, Սէն-Լուիի 1904ի, Միլանի 1906ի եւ Պրուսայի 1906ի ցուցահանդէսներէն

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՅՆԵՐՈՒ և Հայ-Հռոմէականներու Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ, վաղը, Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան, ընկերակցութեամբ Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեանի, շնորհաւորական այցելութիւն կուտայ Յունաց Տ. Յովաքիմ Ս. Պատրիարքին և Հայ-Հռոմէականաց Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի։ Ս. Պատրիարքը այս առթիւ շնորհաւորական քարթեր կը ղրկէ նաեւ Յունաց նախկին Պատրիարք Տ. Կոստանդինոսի, Երուսաղեմի Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոսի և Յոյն ու Հայ-Հռոմէական եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններու։

ՍՐԲՈՑՆ ԴԱՒԹԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ և Յակոբայ առաքելոյն տօնին առթիւ, այսօր, ինչպէս գրեցինք, Երուսաղեմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. նախագահեց Մայր եկեղեցիի արարողութիւններուն և յետոյ Երուսաղեմատան մէջ ընդունեց շնորհաւորութիւններ, քանի որ այսօր Ս. Երուսաղեմի Աթոռին՝ Յակոբեանց միաբանութեան տօնախմբութիւնն է։ Ս. Պատրիարք Հայրը հեռագրով մը շնորհաւորեց Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, որ այսօր եկեղեցական հանդիսաւոր արարողութիւններէ վերջ վանքի մեծ դահլիճին մէջ կ՚ընդունի ամբողջ Միաբանութեան շնորհաւորութիւնները։

ԹՈՐԱՅԻ քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան երկրորդ անգամ ըլլալով հրաւէրագիր ղրկած էր Բերայի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդին, որուն անդամներէն հինգը Ռոպէր Նազըճեան, Յովհաննէս Ֆէրիտ, Խաչիկ Ղազարոսեան, Լեւոն Յովհաննէսեան և Արամ Հալաճեան էֆ.ները միայն պատասխանեցին Ն. Սրբազնութեան հրաւէրին և երէկ առտու ներկայ գտնուեցան Բերայի Խորհրդարանը։ Իսկ Տիրան Կիւմիւշկերտեան և Յովսէփ Նուսուֆեան էֆ.ները դիւանի ընտրութեան համար իրենց քուէները ղրկած էին Տ. Հմայեակ Սրբազանի, որուն նախագահութեան ներքեւ նիստ գումարեցին ներկայ անդամները և հետեւեալ կերպով կազմեցին դիւանը. Ռոպէր էֆ. Նազըճեան (ատենապետ), Խաչիկ էֆ. Ղազարոսեան (ատենադպիր), Լեւոն էֆ. Յովհաննէսեան (գանձապետ)։

Ս. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ տօնախմբութեան առթիւ, վաղը Ս. Պատրիարք Հայրը կը նախագահէ Մայր եկեղեցւոյ արարողութիւններուն։ Մայրաքաղաքիս բոլոր Դպրաց Դասերուն տօնախմբութիւնը ըլլալով, հանդիսաւոր արարողութիւններ տեղի կ՚ունենան այս առթիւ։ Ղալաթիոյ Դպրաց Դասը վաղը հանդիսաւոր կերպով պիտի երգէ եռաձայն Ս. Պատարագը, առաջնորդութեամբ Ջիլինկիրեան էֆ.ի։ Պիտի պատարագէ եկեղեցիին քարոզիչ Տ. Գնէլ Ծ. Վրդ. և երգեհոնը պիտի վարէ Սինանեան էֆ.։ Այս առթիւ արարողութեանց ներկայ պիտի գտնուի պատուակալ դպրապետ Եդուարդ էֆ. Գարաքէօզեան։ Յետոյ Դպրաց Դասու սենեակին մէջ տեղի պիտի ունենան շնորհաւորութիւններ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ յանձնարարական մէկ գրովը և Պատրիարքարանի մէկ բարագանին հետ, ընտրուած վեց ուսանողները այսօր պիտի ղրկուին Կալաթա Սէրայի վարժարանին Տնօրէնութեան։

ՑՈՓԹ. ՏԻԳՐԱՆ ՊԷՅ ԱՃԷՄԵԱՆ իր անձնական զբաղմանց առատութեան պատճառաւ հրաժարական մատուցած է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամակցութենէն։

ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԻ ազգային մը՝ Նազարէթ էֆ. Ղազարեան, որ առեւտրական գործերով Սամսոն հաստատուած է, Սեբաստիոյ Նորընտիր Առաջնորդին Սամսոն այցելելուն առթիւ, խոստացած է տարեկան 12 ոսկիի նպաստ մը ընել իր ծննդավայրին ազգ. Որբանոցին։ Տ. Թորգոմ Ծ. Վ. մէկ քանի օր Սամսոն մնալէ և Յակոբ Աղա եպ.ին այցելելէ յետոյ դեկտ. 17ին մեկնած է իր պաշտօնատեղին։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ հինգշաբթի օր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ՝ ատենապետութեամբ Շիրինեան Միհրան էֆ.ի, և հետեւեալ տնօրինութիւնները բրաւ։— 1. Խասգիւղի եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը իր Սնտուկի 1904—1907 տարեշրջանի մատակարարութեան հաշիւները ըստ յանձնարարութեան ուղղած և ղրկած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց կատարել կանոնական քննութիւնը և արդիւնքը տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։— 2. Նոյնպէս Խորհուրդը որոշեց քննել Գէօյիւքտէրէի և Էյուպի Ս. Աստուածածին եկեղեցիներու ելեւմտից հաշիւները, որոնց առաջինինը կը վերաբերէր 1905 և 1906 տարեշրջաններու, իսկ երկրորդինը՝ 1906 յունուար — 30 սեպտեմբեր 1907ի մատակարարութեանց և զորս յիշեալ եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդները մատուցած էին իրենց բացատրական տեղեկագրերովը։— 3. Խորհուրդը՝ Քաղաքական Ժողովոյ յանձնարարութեան համաձայն ուսումնասիրեց Պատրիարքարանի դիւանական հաշիւներու տակացոյցը և պարզելով իր կարծիքն ու տեսութիւնները, որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։— 4. Գաղատիոյ Առաջնորդին գրութեանց վրայ, ուշադրութեան առաւ Վիճակին վանօրէից պատկանեալ հողային խնդիրները, և պարզելով իր տեսութիւնները, որոշեց ենթարկել Ն. Բարձր Սրբազնութեան նկատառութեան ու տնօրինութեանը։ Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը զբաղեցաւ Բաբերդի Առաջն. Տեղապահին և Բուլէյի Հիսարի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ ներկայացուած դրամական և կալուածական խնդրոց ուսումնասիրութեամբ և տնօրինութեամբ։

ՍԿՈՒՏԱՐԻ Ճեմարան վարժարանին համար Հոգաբարձութիւն մը կազմուած է Ճիվան Արսլանեան, Եղիշան Գավաֆեան, Խասրով Պէհեանեան (Թաղ. Խորհուրդէն) և Թագէոս Թէրզեան, Եղիա Խավեարճեան ու Ռուբէն Ջինճիրճեան էֆ.ներէն։

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԹԵՐՑԱՍԻՐԱՑ ՄԱՐՄԻՆ.— Օրտուէն կը գրեն.— Օրտուի հայ համայնքը մօտաւորապէս 350 տունէ կը բաղկանայ, որոնց 35-40 տունը բողոքական են։ Հայերը ունին մէկ եկեղեցի և մէկ դպրոց, ուր կը յաճախեն 400է աւելի երկսեռ աշակերտներ. ունին նաեւ մանկապարտէզ մը, 60-70 երկսեռ սաներով։ Վարժարանը իր առաջին երեւոյթով հոյակապ շէնք մըն է։ Վարժարանին պիւտճէն է տարեկան մօտ 500 ոսկի, որ կը հայթայթուի աշակերտներու թոշակով և եկեղեցիին հասոյթներովը։ Վարժարանին ուսմանց ծրագիրը, եկեղեցական նախակրթարանի աստիճանը ունի։ Վարժարանէն շրջանաւարտ ելլողները մեծ մասամբ Մարզուանի Անաթոլիա գոլէճը և Տրապիզոնի Իտատիէ վարժարանները կը յաջողին ընդունուիլ։

Բաւական ատենէ ի վեր Օրտուի բարեպաշտ ժողովուրդը կարօտ մնացած էր՝ հոգեւոր հովիւի մը ջինջ քարոզներուն. այդ պակասը լրացուց Տրապիզոնի նորընտիր առաջնորդ Տ. Էմմանուէլ Վ. Պալեան, որ իր հովուական այցելութեան առթիւ 15 օրէ ի վեր քաղաքս (Օրտու) կը գտնուի։ Նորին Գերապատուութիւն դեկտ. 18ին կիրակի օր, պատարագեց և իր քարոզներով հոգեւորապէս մխիթարեց ժողովուրդը, ուր կը նկատուէին հայ բողոքական եղբայրներ ալ, որոնք՝ ուրախալի է ըսել՝ բնաւ խտիր չեն դներ երկու յարանուանութեանց վերաբերեալ կրօնական խնդիրներու մէջ։

Պատարագէն վերջ առաջնորդ հայրը մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Ս. Առաջնորդ հայրը երբեք առիթը չփախցներ խօսելու. իր գալէն ի վեր հինգերորդ քարոզն էր որ խօսեցաւ վարժարանին ընդարձակ սրահին մէջ, Հայուհեաց Ընթերցասիրաց Նորակազմ Մարմինին հրաւէրին համաձայն։ Հոն հաւաքուած էին Տիկնանց և Օրիորդաց խուռն բազմութիւն մը՝ լսելու համար վարդապետը։ Տ. Էմմանուէլ վրդ. ժամ մը չափ խօսեցաւ, իգական սեռի կրթութեան և զարգացման պէտքը շեշտելով։ Ուրախացուց Հայուհեաց Նորակազմ Ընթերցասիրաց Մարմինը՝ որ անվհատ շարունակէ իր կրթասիրական օգտաշատ ձեռնարկին մէջ, Պալեան Հայրսուրբ խոստացաւ Հայուհեաց Ընթերցասիրաց Մարմնին նուիրել 50 կտոր օգտակար գիրքեր։

ՎԿԱՅԱԳՐԵՐՈՒ ԲԱՇԽՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ՝ ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Դեկտ. 2ին, կիրակի օր, տեղւոյս Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, ժամերգութեանց աւարտումէն վերջը, վկայականաց բաշխման հանդէսը տօնուեցաւ երգերով, զոր կ՚երգէին շրջանաւարտուհիները։ Առաջնորդ Տ. Տրդատ Սրբազան ճառ մը խօսեցաւ՝ ժողովրդեան ներկայացնելով դպրոցը, բացատրելով կրթական յարկերը որոնց նպատակը բարոյա՛կան և հաւա՛տքի մարդ պատրաստել է ըսաւ։ Յետոյ Արամեան վարժարանի շրջանաւարտուհիներէն Օր. Էլիզ Թ. Մնացիկեան կարդաց իր «Հրաժեշտ» վերնագրով ճառը, որով շնորհակալութիւն յայտնեց Առաջնորդին, Հոգաբարձութեան և Ուսուցչական Մարմինին։ Ասոր յաջորդեց Օր. Հրանոյշ Պէլէկեանի ճառը՝ կանացի դաստիարակութեան կարեւոր հարցին շուրջը։ Այս ճառին բնաբանն էր ողբացեալ Ուսուցչապետին՝ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի սա խօսքը թէ՝ տղայ մը կրթել՝ մարդ մը կրթել է, աղջիկ մը կրթել՝ ամբողջ սերունդ մը դաստիարակել է։ Տ. Տրդատ Ս. Պալեան օրհնեց շրջանաւարտները և շրջանաւարտուհիները և ամէն անոնք՝ որոնք կը սատարեն դպրոցներու զարգացման և բարելաւութեան, և մի առ մի բաշխեց վկայագիրները։ Հանդէսը վերջացաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար մաղթանքներ ըլլալով։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, վաղը, Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան, Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ։

∴ Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի 50ամեայ յոբելեանի հանդէսներուն առթիւ հաւաքուած 57 ոսկին, Ն. Սրբազնութեան կողմէ նուիրուած է Ս. Աննա որբանոցի յատուկ շէնքի մը շինութեան գործին։

∴ Կ.-Պատրիարքարանի Վարչական Ժողովոյ անդամակցութենէն հրաժարական մատուցած է Հ. Եղիա Ծ. Վրդ. Քիլճեան, որուն տեղ ընտրելի կը համարուի Հ. Գէորգ Գերպ. Թէրզիպաշեան։ Իսկ Ժողէֆ էֆ. Ազարեանի տեղ նոյն Ժողովին ընտրելի պիտի ներկայացուին Յովհաննէս էֆ. Ալեքսանեան և Գոզաս էֆ. Շէրպէթճեան։

∴ Հայ-Հռոմէական զանազան բարեսիրական մարմիններ նախընթաց շաբթու, օդերու խստութեան պատճառաւ, ածուխ բաժնեցին հայ-հռոմէական աղքատներուն։

∴ Մեմմուայի Ախպարին.— Չորեք շաբթի օրուան թուով բարեհաճած էիք հերքել մեր ցեղոսաւոր ատեանով յոր Զօրջելիս Գոյումեան Պետրոս եպիսկոպոսը, ըսելով թէ սխալ է եթէ քեմակալ եպիսկոպոս է ան. շատ աղէկ։ Ուստի, խմբագրութեան կողմէ եղած զեկոյցին վրայ, քննեցինք սոյդ տեղեկութիւն մը քաղելու համար։ Շատ իրաւացի ուղղութիւն մըն էր։ Բայց չէ՞ մի որ «Պսակ» պիտի խօսի, և Մեմմուա պիտի հերքէ. ես եթէ «արեւը պայծառ է» ըսեմ, նա պիտի ըսէ թէ «անձրեւոտ օրերը աղօտ է լոյսը» և ասոնց նման։ Ուստի անոր այս ալ պարզենք. Սփիւռքեոսի Առաջնորդ Գոյումեան եպիսկոպոսը հակառակ Թեմական ժողովրդեան կամաց եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ։ Թեմականք բողոքեցին, Գերապայծառ Գոյումեան ալ ստիպուեցաւ Բարիզէն Հռոմ երթալ և հոն մնալ։ Ուրեմն ասոր ինչ կ՚ըսեն, ինչ տիտղոս կուտան. ինչպէս որ հրաժարեալ եպիսկոպոսները զատ տիտղոս մը կը գործածեն, այնպէս ալ Գոյումեան Գերյպ. հրաժարեցուցեալ է, բայց եթէ չհրաժարիր ինքը, գիտենք թէ այդ թեմին համար աւելորդ եպիսկ. չձեռնադրուիր, և ինքը կրնայ այդ տիտղոսը կրել բայց ոչ թէ իբր քեմակալ, այլ իբր անուանական, ուրեմն ո՞ւր տեղ մնաց մեր սխալը։ Իրողութիւնը այսքան մանրամասնելու նպատակը այն է թէ, ընթերցողաց միտքը չշփոթի ուրիշ անգամներ, եթէ կրկին հերքումներու հանդիպին, որոնց պատասխանը աւելորդ կը սեպենք։ Կը կարծենք թէ ճշմարտութիւնը անոր ասութեան մէջ կը կայանայ, և մեր չպատասխանելը անոր ըսածին արդարութիւն ըլլալը քմրոնած և համոզուած ենք։

ՊՍԱԿ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ առաջիկայ Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէն զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուէրներն եղած են.— Բարեսէր ՈՄ 100, Բարեսէր ՈՄ 100 ղրշ. Եղբարք Նփրեմեան, Եղբարք Գարամանեան, Հ. Ա. Սեթեան Եղբարք 60ական ղրշ., Բարեսէր ՈՄ 50 ղրշ. Ալեքսան Թորլաքեան և որդի, Արշակ Գարակէօզեան, Արսէն Կ. Արսէնեան, Բարեսէր ՈՄ, Բարսեղ Ս. Մանուկեան, Գրիգոր Էփրեմեան, Եղիա Շահպազ, Եղբարք Նշաստաճեան, Եղբարք Պապազեան, Զարմայր Ճշմարտախօս, Կարապետ Թաշճիպրունեան, Հայկ Կարապետ Մ. Օճաքեան, Ղազարոս Ճէնազեան, Միհրան Սեթեան, Մկրտիչ Ս. Մանուկեան, Յակոբ Յակոբեան, Յարութիւն Կոլանեան, Յարութիւն Մուրատեան, Յ. Մ. Սթամպօլեան Եղբարք, Յովակիմ Մինասեան, Պետրոս Գազանճեան, Տոքթ. Սիմոն Սեղբոսեան, Տոքթ. Տիրան պէյ Աճէմեան. Տիգրան Թոգաթեան, Տիգրան Ս. Մանուկեան, Տիրան Կիւմիւշկերտեան, Ռուստոմ Դ. Ռուստոմեան 40ական, Բենիամին Շէքերճեան 30 ղրշ.։

ԲԻՒՐԱԿՆ առեւտրական օգտաշատ շաբաթաթերթին 52րդ և Բ. Տարեշրջանի վերջին թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ ու շահեկան բովանդակութեամբ. «Փրինկա»ի հաշուական Նոր դրութիւնը (տօմարակալներուն և հաշուական գործով զբաղող բոլոր մարդերուն մեծ դիւրութիւն կը մատուցանէ)։— Օսմ. ճարտարարուեստի պատմութիւնէն հետաքրքրական էջ մը. Զաքարիա Մ. Թուշճեան։— Վաճառատունի կեանքը (Զեղչ) Հերման Ա. Նաթիկեան։— Կերպասի հրապարակը 1907ին մէջ (տարեկան տեսութիւն)։— Նմուշներ առեւտրական թղթակցութեան — Դատական Քրոնիկ.— Առեւտրական քրոնիկ.— Եւլն. եւլն. «Բիւրակն»ի խմբագրութիւնը իր այս թիւով կը հրատարակէ «Բիւրակն»ի Բ. Շրջանին նիւթերուն ցանկը. Իսկ կողքին վրայ զետեղած է յաջող մէկ լուսանկարը առեւտրական հրապարակին ծանօթ վաճառականներէն Հաճի Մարուքէ էֆ. Իզմիրլեանի։ «Բիւրակն»ի Բ. Շրջանին պարունակած նիւթերուն ցանկը աչքէ անցնել կը բաւէ գաղափար մը կազմելու համար թէ մեր վաճառականները, ճարտարարգործները, առեւտրական պաշտօնեաները և առհասարակ բոլոր գործի մարդիկը շահագրգռող ո՛րքան բազմաթիւ ու բազմապիսի նիւթեր մշակուած են այս Բ. Շրջանին 187ի երեսներուն մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի բիւրոյէն, յունվ. 4)

ՃԱՊՈՆ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 յունուար.— Ուաշինկթընի ճաբոնական դեսպան դերակոմս Աօքի դեկտեմբեր 31ին Սան-Ֆրանչիսքոյի ճամբով Ճաբոն ուղեւորեցաւ։ Ուաշինկթընէ կը հեռագրեն Թայմզի թէ դեսպանին այս ուղեւորութեան նպատակը Ճաբոնի և Մ. Նահանգաց միջեւ բանակցութեան տակ գտնուող զանազան խնդիրներուն վրայ տեղեկութիւն տալ է։ Ճաբոնական դեսպանատան մէջ իսկ համամիտ չեն դեսպանին ուղեւորութեան համար ցուցուած այս պատճառին։ Թոքիոյէ հասած լուրերուն նայելով, դերակոմսը այլ եւս Ուաշինկթըն պիտի դառնայ և իր մեկնումէն ետքը պաշտօնական հրաժարումը և անոր տեղ ուրիշի մը անուանումը պիտի ծանուցուի։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ, 3 յունուար.— Դիփլումա կը գրէ.— «Ամանորի առթիւ Պ. Դիթթոնիի և Պարոն ֆոն Էրենթալի միջեւ փոխանակուած շնորհաւորական հեռագիրները, որով այս երկու պետական անձնաւորութիւնք կը մաղթէին աշխարհին մէջ ալ բարեկամական անկեղծ յարաբերութիւններ մնալ, մէկ քանի լրագիրներու ջիղերուն դպած է։ Յայտնի չէ թէ այդ լրագիրները ինչո՞ւ համար և որո՞նց թելադրութեամբ ձանձրութիւն յանձն կ՚առնեն ամէնէն պարզ դէպքերուն մեծ կարեւորութիւն տալ և նոյն իսկ իրենք իրենց յերիւրել այդպիսի դէպքեր, Աւստրիա-Հունգարիոյ և Իտալիոյ յարաբերութիւնները խանգարելու համար։ Դիմաւորապէս արմատական Վիդա լրագիրը կը գրէ թէ նախարարաց միջեւ հեռագրով այդպիսի բարեւներ և շնորհաւորութիւններ նորելուկ բաներ են։ Թո՛ղ այդպէս ըլլայ, բայց հակառակ ատոր, երբ Պարոն ֆոն Էրենթալ բարեբաղդ կը համարի ղրկել իր հեռագիրը, որուն մէջ Աւստրիա-Հունգարիոյ բարեկամութիւնը ջերմ բառերով կը գովէ, այս պարագան մեծ կարեւորութիւն մը ունի աւստրիա-հունգարական նախարարին սիրալիր քաղաքավարութեան համար և ինքնին հերքում մըն է լրագրաց չարամիտ հրատարակութեանց։ Իտալական լրագրաց կարեւոր մեծամասնութիւնը կը շնորհաւորէ երկու նախարարներուն խաղաղասէր ջանքերը։

ՃԱՊՈՆ՝ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 2 յուն.— Սըն լրագիրը կարգ մը տեղեկութիւններ կը հրատարակէ, զորս իր խմբագիրներէն մէկը ստացած է Չինու և Մանջուրիոյ հետ առեւտրական յարաբերութիւններ ունեցող վաճառատուններու ներկայացուցիչներուն հետ։ Այդ ներկայացուցիչները համոզուած են թէ այն առանձնաշնորհները զոր Ճաբոնցիները «բաց դրան» պատրուակին տակ հաստատած են հիւսիսային Չինու մէջ, բացարձակ է, կը հաւատան թէ Ճաբոնցիները իրենց չպատկանող երկրի մը մէջ մտած են և իրենց իշխանութեան տակ առած են այդ երկրին վաճառականութիւնը, բոլորովին դուրս թողլով միւս ազգերը։ Կացութիւնը նոյնն է ինչ որ էր պատերազմէն առաջ. միայն թէ հիմա Ռուսիոյ դերը Ճաբոն ստանձնած է։ Եղելութիւններ կան որոնք ամերիկեան առեւտուրին կրած չափ նուազիլը կը ցուցնեն։ Ճաբոնական վաճառքները առանց մաքսի թոյլ կը տրուին, մինչ օտարներուն վաճառքները մաքսի ենթարկուած են։ Անգլիացի, գերման ու ֆրանսացի վաճառականներուն հետ ալ այնպէս կը վարուին, ինչպէս Ամերիկացիներուն հետ։

Պ. ՌՈՔՖԷԼԼԷՐԻ ՆՈՐ ՆՈՒԷՐԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 3 յունուար.— Պ. Ճոն Տ. Ռոքֆէլլէր երէկ Չիքակոյի համալսարանին 2,191,000 տոլար ղրկեց՝ տարեկան բացը վճարելու համար։ Ասով իր նուէրներուն ամբողջութիւնը կը հասնի 23 միլիոն տոլարի։

ՑՈՒՐՏԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԻԵՆՆԱ, 3 յուն.— Նոր Տարիին հետ սաստիկ ցուրտ մըն ալ սկսաւ, որ կը տիրէ բովանդակ Աւստրիոյ մէջ և այս առտու զերոյէն 17 աստիճան վար է։ Բայց ցուրտին սաստկագոյն կեդրոնը Կալիցիոյ մէջ է, ուր ջերմաչափը զերոյէն վար 26 աստիճան ցուրտ մը կը ցուցնէ։ Երէկ, Լէմպէրկի մօտ, դաշտին մէջ մէկ քանի հոգի սառած գտնուեցան, և կամաւոր ազատարարաց Ընկերութիւնն ալ 130 հոգի դարմանեց, որոնց ականջներն ու ձեռքերը սառած էին։

ԲԵՐԼԻՆ, 3 յուն.— Բովանդակ Գերմանիոյ մէջ սաստիկ ցուրտ մը սկսաւ. մանաւանդ Պոմերանիոյ մէջ՝ զերոյէն 20 աստիճան վար։ Երկաթուղիները այս պատճառով մեծ յապաղումներ ունեցան։

ՓԱՐԻԶ, 3 յուն.— Փարիզի մէջ և Ֆրանսայի արեւելեան զանազան նահանգներու մէջ սաստկալի ցուրտ կ՚ընէ. Գետերը կը սկսին սառիլ։

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ, 3 յուն.— Ձիւնի սաստիկ փոթորիկի մը պատճառաւ, Սեւ ծովի նաւահանգիստներուն մէջ հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան։ Բաց ծովուն վրայ շատ նաւեր վնասներու ենթարկուեցան։

ՃԱՊՈՆԻ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 յուն.— Ճաբոնի 1905ի պարտաթուղթերը յանկարծ անկում մը կրեցին, որուն պատճառը կարծուած անջատման հետեւանք է։ Երէկ և այսօր Լոնտոնի Սակարանին մէջ ճաբոնական շատ պարտաթուղթեր ալ ծախուեցան թէեւ, բայց Ռօչիլտի Տունը գնեց զանոնք։ Լոնտոնի քաղաքական և սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ չեն կարծեր որ Ճաբոն և Ամերիկա պատերազմին, վասն զի երկուքն ալ պատրաստ չեն, դրամական տեսակէտով։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 5 յուն.— Սակարանին մէջ գործերը հազիւ հազ կը դանդաղին և տրամադրութիւնները անկանոն են։ Կ՚երեւայ թէ Սակարանը այլ եւս չունի դեկտեմբերին տեսնուած ուղղութիւնը։ Ֆրանսական Ռանթը 15 սանթիմ կորսնցնելով 95.45 եղաւ. բոլոր օտար արժեթուղթերու գիները ինկան, մանաւանդ ռուսականները։ Օսմ. Միացեալը 94.97 բացուելով 95 15 եղաւ և 94.62 փակուեցաւ։ Էլէյիլի հանքերու բաժնեթուղթերը 316էն և Օտոմանի Պանք՝ 238։ Ռիօ Թինթօ տասը ֆր. եւս կորսնցնելով 1660 եղաւ։ Գալլիա Գարաւայէն՝ 441. գործ չկայ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գիները բաւական հաստատուն են, բայց անուանական։ Ամերիկեան արժեթուղթերուն շատերը բարձրացան։ Նիւ-Եորքի հրապարակը հետզհետէ կը բարւոքի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Այս տարուան բամպակի արտադրումը ութ միլիոն հակ աւելի պիտի ըլլայ՝ 470 միլիոն տոլար արժէքով՝ այս ինքն անցեալ տարիէն 60 միլիոն տոլար աւելի։

ՓԱՐԻԶ.— Պերլինէն կը հեռագրեն թէ մօտերս կատարուելիք հարիւրէն չորս տոկոսով գերման փոխառութեան մը լուրը պատճառ եղած է Սակարանին մէջ գիներու անկման։

—Պ. Գրիան դատական նախարար անուանուեցաւ՝ կրօնից նախարարի պաշտօնը պահելով հանդերձ։ Առեւտրական նախարար Պ. Տումէրկ կրթական ու գեղարուեստից նախարար անուանուեցաւ և անոր յաջորդեց Երեսփ. Ժողովին դեր-ատենապետ ու արմատական-հանրապետական կուսակցութենէն Պ. Քռուբբի։

—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն իր տիկնոջ հետ Մատրիտ ուղեւորեցաւ՝ փոխարինելու Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ալլէնտէ Սալազարի այցելութիւնը, զոր այս վերջինը Բարիզի մէջ տուած էր։ Պ. Բիշոն չորս օր միայն պիտի մնայ Մատրիտի մէջ։

ԼԱ ՀԷ.— Պ. Հիմսքէրքի յանձնուեցաւ Հոլանտայի նոր նախարարութեան կազմութիւնը։ Ընդհանուր կարծիքը նպաստաւոր է Երեսփ. Ժողովին լուծման և ընդհանուր ընտրութեանց։

ԱԹԷՆՔ.— Երեսփ. Ժողովին ատենապետ Պ. Լէվիտէս պիտի յաջորդէ ելմտական նախարար Պ. Սիմօբուլոսի։ Պ. Լէվիտէսի ալ պիտի յաջորդէ Պ. Ռուֆոս։

ԲԵՐԼԻՆ.— Հօնկ-Քօնկ գտնուող գերման նաւաբաժինը Փիլիպպեան կղզիները ուղեւորեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Ալեքսանդրիա քաղաքին Թաղապետական Խորհուրդը հրաժարեցաւ, վասն զի կառավարիչը հրամայած էր քաղաքին վարժարաններուն մէջ վերստին դնել խաչելութիւնները, որոնք վերցուած էին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Այս տեղի զինարանէն կատարուած գողութեան հեղինակը՝ Հոլցմէթ Վիեննա բերուեցաւ հսկողութեամբ։

ԱՉՈՒՐԸՆԻՆ ԼՈՅՍ՝
Բոլոր ընթերցասէրներուն եւ անհամբեր սպասողներուն . . .
Վերջապէ՛ս ի լոյս ընծայուեցաւ
Ծանօթ գրագէտ "ԹԷՈԴԻԿ„է խմբագրուած
1908 ի
ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
Հրատարակութեամբ եւ Տպագրութեամբ
Վ. եւ Հ. ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
85 Լուսանկար ! եւ 400 Նիւթ !

Բովանդակութեան և Տպագրութեան կրկնակ տեսակէտով, նախորդ տարուանը բոլորովին գերազանցող այս հատորը ունի առաւել ծաւալի մը մէջ՝ հոծ այժմէութիւններ, որոնցմով լիովին կ՚արդարացնէ իր «ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ» անունը։ Աշխարհաբար շարադրուած Օրացոյց՝ բոլոր ազգերուն եւ ժողովուրդներուն, ընդարձակ յուշատետր, մէն մի էջի ներքեւ տօնացոյցն առած. կրօնական, բանաստեղծական, գրական, դիւանական, բժշկական, գիւղատնտեսական, առեւտրական, գեղարուեստական, առանին են. են. բազմազան նիւթեր, ծանօթ գրողներու, բժիշկներու և արուեստագէտներու գրուածքներ, 1907ի հանգուցեալներ, ժամանցի հատուածներ, երգեր, զաւեշտ, միտքի մարզանք և երկաթի խաղեր,— ամբողջն ալ՝ նոր, անտիպ և ճաշակաւոր կերպով խմբագրուած և զետեղուած բազմաթիւ լուսանկարներու և պատկերներու առընթեր։

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ առաջին հայ «ԱԼՄԱՆԱԽ ՀԱՇԷԹ»ն է, գերազանցապէս անզուգական, զբօսալի ու պիտանի՝ իր ճոխ պարունակութեամբ և մանաւանդ այն շքեղ և անթերի տպագրութեամբ որ հրատարակիչներուն՝ Տէր-Ներսէսեան Եղբայրներուն յատուկ է կարծես, — գեղարուեստական հրաշալի կողքէն սկսեալ մինչեւ ամենավերջին էջը։

Իր այս բոլոր առաւելութիւններով, «ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ» կոչուած է լաւ տարին ամբողջ՝ ամէնո՛ւն ձեռքը, վասն զի ամէնէ՛ն օգտակար ըլլալիք հատորը, ամէնէ՛ն թղթածաւալը, ամէնէ՛ն ճաշակը գոհացնողը և ամէնէ՛ն ալ մէջէն անբաղդատելին՝ իր նիւթերուն ու գիւտերուն անհամեմատ պէսպիսութեամբը և գեղեցիկ կենդանագիրներուն առատութեամբը։

ԳԻՆՆ Է 10 ՂՐՈՒՇ

Գաւառներու համար, Թղթատարական ծախսը՝ 2 ղրուշ աւելի։ Միակ կեդրոնատեղի Վ. և Հ. ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ Թղթավաճառատուն, Փանճէ Գափու, Ճէլալ Պէյ խանի տակ, Կ. Պոլիս։
Ապառիկ յանձնարարութիւն բնաւ չընդունուիր։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Պ. Ռուզվէլտի մտերիմ բարեկամներէն Բուրկէս պրոֆէսէօրը ճառ մը արտասանեց Չիքակոյի մէջ՝ Մ. Նահանգաց ու Գերմանիոյ միջեւ դաշնադրութեան մը ի նպաստ խօսելով։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Յոզէֆ կայսրը մարտին Կէօտէօլէօ պիտի երթայ։

— Վիեննայի մէջ այս տարի ձմեռը շատ սաստիկ է։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Բաշիչ խոստացաւ Սքուբշթինայի գումարումէն՝ այսինքն յունուար 24էն առաջ պատրաստ ըլլալ Աւստրիա-Հունգարիոյ հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնադրութեան վիճաբանութեան եւ քուէարկութեանը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կալկաթայի գերման ընդհանուր հիւպատոս կոմս Իզնի Թէհրանի գերման դեսպան պիտի կարգուի։

— Բրուսիոյ կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ հարիւրէն չորս տոկոսով 400 միլիոն մարքի քոնսոլիտէ փոխառութիւն մը պիտի կատարէ հարիւրէն 98ի։ Գերման սեղանաւորներուն զարմանք պատճառած է վարկին սղութիւնը։

—Տիկին ֆոն Շէօնպեք, որ իր ամուսնոյն՝ հազարապետ ֆոն Շէօնպէքի սպանութեան իբրեւ մեղսակից ձերբակալուած էր, իր բանտին մէջ ինքնասպանութեան փորձեց։

ՀՌՈՄ.— Վէզուվ նորէն մտահոգութիւն կը պատճառէ. ութ հարիւր մեդր բարձրութեամբ մոխիր կ՚արձակէ. Լավայի ահագին հեղեղ մը կ՚իջնէ դէպի ծովեզերք, նման անոր որ 1372ին այնչափ աղէտ պատճառեց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Դաշնակահար Պ. Դոլէլլի, Մանդրինեղօ կոմսուհին ամուսինը, միակ նուագահանդէս մը պիտի տայ ամսոյս 16ին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քօննօթի դուքսը Մալթա ժամանեց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը և իշխանուհին Շվերին ժամանեցին։

— Կը կարծուի թէ Ֆլոդէնֆերայնի ընդհանուր ժողովը, որ Քասէլի մէջ պիտի գումարուի, վստահութեան քուէ պիտի տայ Քայմ զօրավարին։ Այդ պարագային պառակտում մը տեղի պիտի ունենայ Ֆլոդէնֆէրայնի մէջ, որ երկու մասի պիտի բաժնուի՝ հիւսիսային և հարաւային։

ՓԱՐԻԶ.— Քլէրմոն-Ֆէռանի եպիսկոպոսը չարտօնեց ձայնաւոր պատարագի մատուցումը՝ Ֆրանսայի դատական նախարար Պ. Կիւեօ-Տէսէնի յուղարկաւորութեանը առթիւ։ Միայն մեռելական պարզ աղօթքներ պիտի կարդացուին։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Պ. Ռուզվէլտ և արտաքին ու ծովային նախարարները խորհրդակցեցան ճաբոնական խնդրոյն վրայ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ճամայիքա կղզիին մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան, մեծ վնասներ պատճառելով։

ՀՌՈՄ.— Սխալ է այն լուրը թէ Պապը հիւանդ եղած ըլլայ։ Պիոս Ժ. կը շարունակէ իր ունկնդրութիւնները։

ՔԱԹԹԱՐՕ.— Սեւ Լերան Միրքօ իշխանին տղան Ստանիսլաւ իշխանը, որ հիւանդ էր, մեռաւ երեք տարեկան։

ԲԱՅԱՌԻԿ ՃԵՂՉ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՔՈՒՐԹԷՍԻ ԵՂԲԱՐՑ
Բերա, Թիւնէլի Հրապարակ
Թիւ 4
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՍԻՐՔԷՃԻ ԳԱԼՏԸՐԸՄ
Թիւ 576

Սոյն վաճառատանց մէջ մէկ ամսուան համար % ին 20 ԶԵՂՉՈՎ պիտի ծախուին ամէն կարգի կարպետներ, Նոր ճաշակով ու ձեւով։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
8—1

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 22/4 Յունվար		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	103 24
Ամենէն բարձր գին	»	103 28
Ամենէն վար գին	»	103 12¼
Ռումէլի Երկաթուղի գծ	Ֆր.	165 —
Ամենէն բարձր գին	»	165 25
Ամենէն վար գին	»	164 87
ԲԱՑՈՒՄ 24/6 Յունվար		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	103 15
» » ժամը 7ին Փ. Կ.	»	103 15
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	164 75
» » ժամը 7ին	»	164 75
Թաբաք Կ. Պոլսոյ	»	425 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	508 —
» » » Բ. սերի	»	503 —
» » բաժնեթ.	»	501 —
Շիրքէթի Խայրիէ	Ա. Ձ.	15 95
Շիրքէթի Խայրիէ Հիմնադիր	»	44 —
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 47
Օսմ. Ծխախոտ	»	4 15
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		18 30
» ժուիսանս		8 50
» պարտաթուղթ		4 40
Թրամուէյ		462 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	45 —
Գալաթա-Բերա Ալթըն		320 —
Միթիլէի Պանքա		411 —
Սալոնիքի Պանքա	Օ. Ո.	5 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		136 —
» սովորական		35 —
Քարաֆ Իզմիրի		29 —
Լաւրիոն		592 —
Չարթըրտ	Ֆր.	60 —
»	»	23 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 25
» » 8 »		5 87
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 68¾
Վիեննայի » »	Քորոն	21 81
Պերլինի » »	Մարք	18 51
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլիական ոսկի	Ղր.	110 —
Ֆրանսական »	»	87 09
Բոլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտ ասպէրութիւն	»	108 05
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 4 Յուն.			
Միացեալ Օսմ. պարտթ.	բաց.	Ա. Ո.	94 97
	փակ.	»	94 62
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	169 75
Թրամուէյ		»	46 50
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	692 —
Ռեժիի բաժնեթուղթ		»	— —
Գալիա Քարաս Այտըն		»	429 —
Օսմ. Մաքսատուն		»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		»	45 35
Քրէտի Լիոնէ		»	1177 —
Ռուսական 5 %		»	94 —
Իտալական Ռանթ		»	103 85
Սպանիական արտաքին		»	94 —
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 165
Դրամանիշ Ֆրանս. Պանքայի		»	4 —
ԼՈՆՏՈՆ, 4 Յուն.			
Միացեալ Օսմ. պարտթ.	բաց.	Ա. Ո.	94 25
	փակ.	»	94 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա		»	17 50
Անգլիական քոնսոլիտէ		Փ. Կ.	84 18
Հէլլենական 5 % 1881		»	47 —
Չարթըրտ		»	1 87
Պուլկարական փոխառ. 1892		»	103 25
Ռանտ Մայնզ		Փ. Կ.	5 22
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ		»	25 43
Դրամանիշ		»	6 —

Ի Լ Ա Ն
Զիրաաթ Պանգասընտան

Զիրաաթ Պանգասը բիհանգօզը էյլէն լուզումը օլան եէտի եէվրագի միւթէճէվվիզ ուֆֆթէրլին Թապլը իլէ Թէճլիտի պալըգա վէ պունլար իչին լուզումը օլան քեաղըտ պալըգա օլարագ մէնագասայա գօնըլմուշ քեօնտէրի էվվէլէն եէրմի իքինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ օնպէշտէ հէր իքիսինին իհալէի էվվէլիէսի վէ պազար իրթէսի կիւնիւ սաաթ օնպէշտէ իհալէի գաթիէսի մուգարրէր օլմաղլըղընտան թալիպ օլանլարըն չէրայթինի անլամագ վէ բէյ սիւրմէք իչիւն տէֆթէրինի սինի միւթէճէսսիլէն ճումա իրթէսի կիւնիւ Պանգաճա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 20 քեան. էվ. 323 3—2

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ Շիշակ ճամբայ Բասամ Անապօլի **ՂԱԼԱԹԱ** Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) **Կ. ՊՈԼԻՍ** Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—33

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ հետեւեալները.— 450,000 պարկ, կանխէ պատրաստուած, 100 քիլօ աղ բովանդակելու կարող և 50,000 պարկ միեւնոյն տեսակէ, 50 քիլօ աղ պարունակելու կարող։ 100 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 44×26½ ինչես, իսկ ծանրութիւնը 2½ անգլիական լիպրա։ 50 քիլոնոց պարկին մեծութիւնը պէտք է ըլլայ 28×23 ինչես և ծանրութիւնը՝ 1½ լիպրա։ Լիվրբուլի Թուիլ տեսակէն, եզերքները խըծպուած և խայծղանուած, կրկնաճախաբակի միջոցաւ Իզմիր յանձնուելու են սա թուականներուն.— 100 քիլոնոց 100,000 և 50 քիլոնոց 50,000 պարկերը 1908 մայիս 1ին (Ն. Տ.), իսկ մնացեալը մէկ ամիս յետոյ։ Նուազուրդով ապրանք առնողները կրնան ամբողջ պարկերը յանձնել 1908 Մայիս 1ին (Ն. Տ.)։ Գնոյ մասին եղած առաջարկները շիլինով ու բէնսով պէտք է ըլլան, որոնց հետ գտնուելու են նըմոյշներ, կատարելապէս համապատասխան այն նմոյշին որ հանրութեան տրամադրութեան տակ կը գտնուի Հանր. Պարտքի կեդրոնատեղին։ Նուազուրդի մասնակցողները պարտին իրենց առաջարկած գնոյն %ին 10ը իբր երաշխաւորութեան գումար ձգել դրամով և կամ Հանրային Պարտքի Վարչութեան կողմէ ճանչցուած ելմտական հաստատութեան (օսմանեան) մը մէջ համարժէք երաշխաւորութիւն մը ցոյց տալ։ Վերջնական նուազուրդը որոշուած է 1908 փետր. 1ին (Ն. Տ.), կէսօրէն յետոյ։ Հանր. Պարտքի Վարչութեան որոշումը պիտի հաղորդուի 1908 փետրուար 3ին (Ն. Տ.)։ Կնքուած պահարանով եղած առաջարկները մինչեւ 1908 յունուար 31 (Ն. Տ.) կէսօրէն առաջ պիտի ընդունուին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
1731 Նոյեմբեր 1907 16—7

⁂

Ազդ.— Դրոշմատուրքի Օրէնքին 9րդ յօդուածին 93րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, րէքլամ պարունակող օրացոյցները 5 փարա դրոշմ տուրքի ենթակայ են։ Հետեւաբար՝ Հանր. Պարտքի վարչութիւնը պարտ կը համարի յիշեցնել ապահովագրական, շոգենաւային ընկերութեանց են., ինչպէս նաեւ հրատարակիչներուն և ամէն անոնց որոնք այդպիսի օրացոյցներ իբր ծանուցում կը գործածեն, թէ նոր տարիի առթիւ, կրնան որոշեալ տուրքը վճարել արտասովոր դրոշմումի միջոցաւ, յիշեալ օրացոյցները ժամանակին ներկայացնելով Ղալաթիա, դրոշմատուրքի գրասենեակը։ Հարկ եղած դրոշմումի ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին հոն, դրոշմատուրքին և հարիւրին 5 գումարի մը յանձնումին փոխարէն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
14/27 Նոյեմբեր 1907 20—9

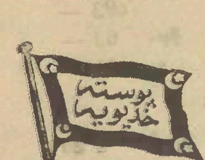

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Իսմաիլիա շոգենաւը, նաւապետ Անտէրիչ, չորեքշաբթի, 8 յունուար 1908 (Ը. Ն.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ, իսկ հինգշաբթի 9 յունուար 1907 (Ը. Ն.), կէսօրէ ետքը ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէա։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Սաիտ շոգենաւը, նաւապետ Ֆինտլէյ, յուն. 11ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կելիպօլը, Տարտանէլ, Միթիլլի Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԻՐԱԿԱՆ ԶԵՂՉ

ԱՍՈՒԵՂԻՆԱՅ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ

Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Աւար Չէշմէի քով
եւ պօղաչաճիին փուռին դիմաց

Ասուեղինաց բազմաթիւ վաճառատուններուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ այն անգլիական վաճառատունը, որ Մահմուտ Փաշայի մէջ կը գտնուի, որովհետեւ միակ հաստատութիւնն է որ իր բացումէն ի վեր իրեն համար կանոն դրած է ուղղակի Անգլիայէն բերուած առաջնակարգ կերպասեղէններ ծախել։ Այսպէս՝ ո՛չ մէկ տեղ չէ կարելի կերպասներու այնքան նոր մթերք մը գտնել, միշտ նոր գոյներով, ինչպէս շագանակագոյն, կանաչ, լիլա։ Պէտք է աւելցնել որ զանազան պատճառներով և եղանակը յառաջացած ըլլալուն, այսօրուընէ սկսեալ, հարիւրին 30 զեղչով պիտի ծախենք քոսթիւմի, բանթալոնի, բալթոյի յարմար հազարաւոր կտորներ, իսկ ֆանթէզի ժիլէները հարիւրին 50 զեղչով պիտի վաճառուին։ Անտարակոյս մեր յաճախորդները պիտի փութան օգտուիլ այս վաճառումէն, որ տասնըհինգ օր միայն պիտի տեւէ, քանի որ չենք կրնար այդ զեղչումը աւելի երկար ատենի համար ընել։ 10—9

ԱՆՓՈՓՈՒԼՈ ԳԻՆ

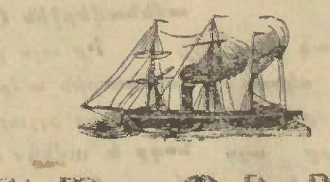

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	111
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	173
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	11
Աթիսաքօ	2277	Տրագօ	1713	Հումպեր	595	Մոնթէվիտէօ		Սցէրօ	20
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էլպօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օթթօ	4100	Թաքիօ	3337
Գէյրօ	1371	Էրկօ	1841	Քէլսօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլփինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Օսպրինօ	245
Գարլօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քոմօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վազրօ	1914
Գօլօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փոլօ	510	Վալօ	1289
Ճիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	3272	Րինալտօ	3329	Վոլթուրնօ	239
Սօէթօ	1831	Հալիֆէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Րիալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէնօ	120
Գանկօ	2905	Կոկօ	1011	Մալմօ	724	Րոմէօ	1789	Թաբօ	
Գօպօ	895	Կըզամօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րոզալինտ	136	Մալօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.
Թորիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։
Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.
Գլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրօնկ, յուն. 6ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—15

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուըընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրոններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, ու տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ » » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—4

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԵՏԵՂՄԱՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Տասնըմէկերորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1323 յունուար 1ին Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան մէջ։

Տոմսակներուն թիւը
175 000

Պարգեւ շահող տոմսակներուն թիւը
35 000

Առաջին պարգեւ	Երկրորդ պարգեւ	Երրորդ պարգեւ	Չորրորդ պարգեւ
300,000	100,000	50,000	20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հատ			
300,000	ղրշ.	1			
100,000	»	1			
50,000	»	1			
20,000	»	1			
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.
50,000	»	10	»	5,000 »	»
40,000	»	20	»	2,000 »	»
60,000	»	60	»	1,000 »	»
200,000	»	400	»	500 »	»
240,000	»	3000	»	80 »	»
630,000	»	31,500	»	20 »	»
1,750,000	»	35,000			

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհուրդի մարմնոյն, հաշուակալին, Ելմտական Նախարարութեան հաշուակալութեան Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Ելած պարգեւները առանց ո և է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մեճիտիէն քսան ղրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանութեան մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քսանըհինգ տոմսակ գնողին հարիւրին վեց ղրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ ետ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մեճիտիէ
Կէս տոմսին արժէքը կէս մեճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ ղրուշ

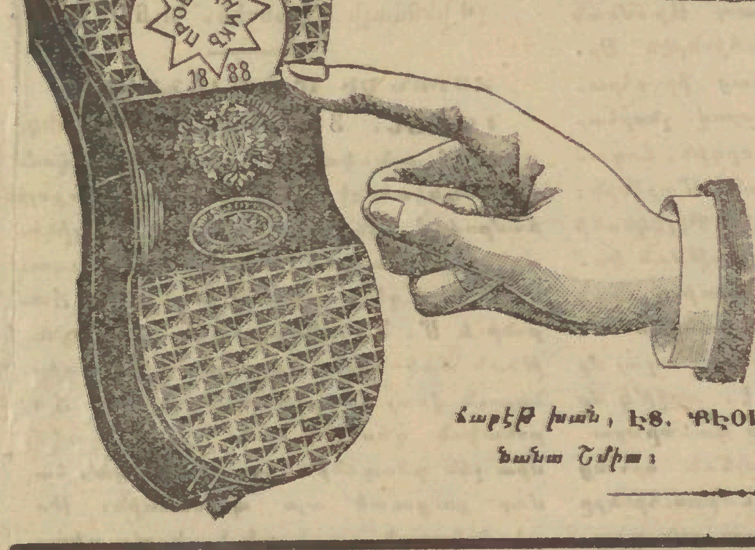

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուններուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց
Պոլիս, Պիւյիւք Թիճարէթ խան, Էթ. ՔԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։ 50—34

ՊԱԶԱՐ ՕԹՕՄԱՆ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԵՏԱՔՍԷ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

1870ին հիմնուած

Պ. Ս. ՔԱԼԻՆԻՔՕՍ

ՂԱԼԱԹԻԱ՝ Թիւնէլի փողոց, թիւ 28, 36, 41
ՊՈԼԻՍ՝ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, թիւ 21.

Այն վաճառատանց մէջ կը ծախուին բուրդէ ամէն տեսակ կերպասներ, Մաթինկ սթօրներ ու վարագոյրներ, մոմազօծ կտաւներ՝ 1 մեթրէն մինչեւ 7 մեթր լայնութեամբ։ Նոյնպէս կը գտնուին մառոբոլսամներ, նորաձեւ թիւլեր, անձեռոցներ և սեղանի սփռոցներ, անկողնի ամէն տեսակ կազմածներ՝ վուշէ և բամպակէ պատրաստուած, բուրդէ կերպասներ հագուստի համար, թաւիշէ կերպասներ եայլն 6

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԵՒ ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՆԵՐ

Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժներու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 413, Բօսթա փողոց Թիւ 1, Շաուլ վաճառատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.— Գասըմփաշա Մէօհիւրաար, Քորթի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիւանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փտած ակռաները ոսկիով, «բլադին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայն կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշգութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար։ Այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Յախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն. եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Ատոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը զետեղեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—42

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000
քուրոնի չափ:

ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Յիսուն դրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը փոխել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ պահանջելով ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150	ոսկի գումարի համար
6	»	151- 200	» » »
10	»	201- 500	» » »
15	»	501-1000	» » »
30	»	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով առաջուընէ պայմանադրուած գումարը.

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անվճար ձեւով, բայց այդ պարագային, ներկայացուած տետրակով (վէքիլ կամ վարիս) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—48

Խնայողական Սնտուկէն զատ։ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սակարանական ամէն գործառնութիւններով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Շիրքէթի Խայրիէնին 18 նումէրօլը վափորը մաքինա վէ գազանը մէվճուտ օլտուղու հալտէ սէնէյի հալիէ քեանունի էվվէլի կրկէօսինէ գատար պիլմիւզայէտէ ֆիւրուխթը թէգարրուր իթմիշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին ճումա իրթէսի վէ չէհարշէնպէ կիւնլէրի Շիրքէթի մէրքէզիյէ իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 1 քեան. էվ. 323 10—5

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (60)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄՕՐ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

Գ.

Ալպէր մօտեցաւ, Լիզի ձեռքէն բռնեց՝ կառք նստելու ատեն։ Բնազդաբար՝ տաքթ. Ռիկալ հեռացաւ։ Պ. Ռիշօ իր կնոջ հետ կը խօսէր։

—Ալպէր, քրոջ մը զօրովը կը աղաչեմ ձեր նկատմամբ, քանի որ ամէն բան քեզի կը պարտիմ, նոյն իսկ կեանքս։ Բարեկամ պիտի մնանք իրարու, բայց տարբեր կերպով, և անցեալէն աւելի լաւ։ Կ'ուզեմ որ այդպէս բարեկամ մնանք, այնպէս չէ՞։

Առանց ատեն ձգելու որ պատասխանէ, մանկամարդ աղջիկը յարեց.

—Սիրելի Ալպէրս, ողջագուրէ՛ զիս. շնորհակալութի՛ւն և ցտեսութի՛ւն, որովհետեւ կ'ուզեմ որ վաղը այցելութեան գաս ինծի...

—Լիզ, կը խոստանամ։

Ու Ալպէր սիրալիր կերպով ողջագուրեց իր մօրաքեռաղջիկը։ Յետոյ օգնեց անոր՝ կառք նստելու, ուր Տէր և Տիկին Ռիշօ բազմեցան իրենց աղջկան քով։ Լիզի սրունքները երկարեցին բարձերու վրայ և ծածկոյթ մը ձգեցին վրան։ Լիւսիէն, որ մէկդի քաշուած ու ետին մնացած էր այդ տեսարաններու միջոցին, մէկ ոստումով ցատկեց կառապանին քով։ Ու կառքը հեռացաւ «միաք բարով»ներու, «շնորհակալ ենք»ներու, «ցտեսութի՛ւն»ներու մէջտեղ, որոնք կը փոխանակուէին մեկնողներու և ճամբու դնողներու միջեւ։ Ալպէր շնորհակալութիւն յայտնեց հայր Կոնարինէի և կամացուկ մը հասկցուց թէ արկածին պատճառաւ եղած բոլոր ծախքերը պիտի վճարէր։ Ուզեց միասին տանիլ մայր Ռընօն, որպէս զի ան կարենար հանգչիլ։ Պառաւ կինը նախընտրեց ջաղացքի ագարակին մէջ անցընել գիշերը, առտուն կանուխ տուն դառնալու համար։ Ու ժպտագին յարեց մայր Ռընօ.

—Կատուս, Մասթիկրի, մեծ մտահոգութեան պիտի մատնուի, եթէ տուն չդառնամ... Բայց դուն ալ գնա՛ պառկէ անմիջապէս, վախնամ մսած ըլլաս։

Ալպէր երկարօրէն սեղմեց պառաւին ձեռքերը, և անկէ բաժնուած ատեն տխրօրէն ըսաւ.

—Ամէն բանի վախճանն է գովելի. ինքզինքնիս բարեբախտ համարելու ենք որ այդքան աժան ազատեցանք։

Ջաղացքի ագարակին մէջ գիշերը աւելի ուրախութեամբ աւարտեցաւ։ Հայր Կոնարինէ, Բասքալէ, Փայլէ՝ հայր ու որդի, Միլու մէկ մէկ շիշէ աւելի կուլ տուին։ Պէտք էր սիրտ տալ սրտին՝ այդքան յուզումներէ յետոյ։ Խօսակցութիւնը տակաւ ուրիշ բաներու վրայ դարձաւ։ Ջաղացքին առջեւ պատահած արկածին և ատենօք հոն տեղի ունեցած ողբերգական անցքերուն վրայ խօսելէ յետոյ, նոյնպէս Ալպէրի ու Ռիշօ ընտանիքին նկատմամբ կարծիքներ փոխանակուելէ յետոյ հունձքերուն, անձրեւին, գիւղերուն օդին և ի վերջոյ ընտրութեանց մասին խօսեցան։ Վիլֆրանշի մէջ, երբ ընտրութիւն մը մօտալուտ ըլլայ, խօսակցութիւններուն վերջը չի գար։

Այդ առտու փայլուն ու ճաճանչաւէտ արեգակ մը ծագեցաւ։ Իր ճառագայթները ընդհուպ փարատեցին երկնքի մէկ կողմը քօղարկող վարդագոյն ամպերը։ Դրացիները մեկնած էին, բայց ուրիշ գիւղացիներ կուգային, փափագելով մանրամասնութիւններ իմանալ և համբաւաւոր նրբակամուրջը տեսնել։ Ռընօ ալ մեկնեցաւ։ Դրան սեմին վրայ Միլուի հանդիպեցաւ։ Պառաւը անոր աչքերուն մէջ նայեցաւ, բայց Միլու անտարբեր մնաց։ Մինակ էին և ոչ ոք կրնար լսել իրենց ձայնը։ Մայր Ռընօ կ'ուզէր դաս մը տալ Միլուի։

—Հոս եկո՛ւր, Միլու, որպէս զի հարցումներ ընեմ քեզի, ըսաւ պառաւ կինը։ Դուն կը հաւտա՞ս որ նրբակամուրջները առանց պատճառի փլին, պատեհ առթիւ մը, երբ թէ իմացականութեամբ մը ազդարարուած ըլլային, զոր մարդիկ այնքան գէշ կերպով կը գործածեն յաճախ։

Այդ խօսքերը ըրած ատեն մայր Ռընօ չէր դադրեր Միլուի աչքերուն մէջ նայելու։ Միլու յօնքերը չպռստեց։ Իր դէմքին ո՛չ մէկ մկանունքը կը մատնէր ներքին անձկութիւնը։ Երկու ձեռքերը գրպաններուն մէջ դրած, Միլու ծաղրական շեշտով մը պատասխանեց.

—Պա՜հ, հին նրբակամուրջները ծեր մարդոց կը նմանին. մաքէ չանցած ատեն կը քալքային. վա՛յ այն մարդուն որ մէջ կը խաղայ։ Դիպուածը...

—Այո՛, ընդմիջեց մայր Ռընօ, դիպուածը յարմար ծածկոյթ մըն է, որ հաւասարապէս կը պատսպարէ թէ՛ լաւ և թէ գէշ ձիերը։ Գէթ այդպէս կ'ըսէր հայրս։

—Մայր Ռընօ, տարիք կ'ապացուցանէ թէ ձեր հայրը ձիու ճշմարիտ վաճառորդ մըն է, և ուրիշ ոչինչ։

Պառաւ կինը աւելի շեշտակի նայեցաւ երիտասարդին երեսը, ըսելով.

—Միլու, կ'ուզեմ խօսքիդ հաւատալ, բայց այսուհետեւ ո՛չ մէկ նրբակամուրջ թո՛ղ չփլի։ Ցտեսութի՛ւն, յարեց մայր Ռընօ աւելի մեղմ շեշտով մը. Պէտք է տուն փութամ ժամ առաջ. Միսթիկրի մտատանջութեան մատնուած ըլլալու է։

Ճամբուն դարձած տեղը անհետանալուն պէս, Միլու, որ տեղը գամուած մնացած էր, մրմնջեց.

—Պառաւ վհուկը բանէ մը կը կասկածի՞։ Բայց ինչպէս կ'ըլլայ որ արկածին վայրը կը գտնուէր... Կրո՞յ, ինծի բան թէ այդ պառաւը ավէնդուցեր է հայրս։ Այդ մանրամասնութիւնը սկզբան ուշադրութիւնս չէր գրաւած, բայց կարծես կը թուի ինծի։ Պէտք է որ այդ կէտը լուսաբանեմ...

Յանկարծ ճակատը կնճռելով յարեց.

— Բայց ինչո՞ւ այս գիշեր պառաւը ջաղացքին աւերակներուն մէջ ըլլալու էր, երբ լոյս տեսայ հոն։ Անկասկած ինչ գործ ունէր հոն։

Միլու չկրցաւ աւարտել իր խորհրդածութիւնը։ Այդ միջոցին կը հասնէին Վիլֆրանշի ոստիկանութեան քննիչը և հարցաքննիչ դատաւորը։ Կարճատեւ քննութիւն մը կատարելու եկած էին արկածին վրայ, որուն լուրը քաղաքին մէջ տարածուած, ամէնուն բերանն էր։ Միլու և հայրը անոնց վայրը առաջնորդեցին զանոնք։ Սեբուկ Կոնարինէ մանրամասնօրէն պատմեց դէպքը և շատ լեզու թափեց։ Հետզհետէ կարեւոր դեր մը կ'ընծայէր ինքզինքին։ Լսողը կը կարծէր թէ ինք ջուրը նետուելով ազատած էր ո՛չ միայն Լիզը ու Ալպէրը, այլ և մայր Ռընօն ու Գաբիօթան։ Գալով նրբակամուրջին, մի՛շտ նոյն խօսքը կ'ընէր փոխառացիի պէս.

—Գիտէի թէ պիտի փլչէր ան և դժբախտութեան պատճառ ըլլար. ուղիներու պաշտօնէութեան իմաց տուած էի։

Ոստիկանութեան պաշտօնեան և հարցաքննիչ դատաւորը գլուխնին կը ցնցէին իբր հաւանութեան նշան, հաւանօրէն գոհ մնալով որ ուղիներու վարչութիւնը և պաշտօնեան կ'ամբաստանուէր իբր զանցառու։ Բայց Միլուի գործին չէր գար այդ բանը. ու կը խորհէր ան.

—Միայն թէ այդ պաշտօնեան, տեսակ մը ծաղրելի արժանապատուութեամբ, չըլլայ պնդէ թէ նրբակամուրջը լաւ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր և թէ ուրիշ բացատրութիւն մը տալու էր այդ արկածին։

Ճիշդ այդ միջոցին վրայ հասաւ կամուրջներու և ճամբաներու ներկայացուցիչը, մեծայն ու զուարթ մարդ մը, որ խորամանկ մէկը չէր թուեր։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ